XXIII. ÉVFOLYAM
2012. 6. SZÁM
ÁRA: 1000 FT

Biokultúra

A MAGYAR BIOKULTÚRA SZÖVETSÉG SZAKFOLYÓIRATA

- Az ökológiai gazdálkodás gyakorlata
- Bio Aberdeen Angusok hazánkban
- Először a repülés vonzotta – ma sikeres biogazdálkodó
- Prevenció és tenyésztési lehetőségek a biométhészetben
- Fajták és tartásmódok a mennyiségi és a minőségi szemléletű állattenyésztésben
- Csak vegyszer- és adalékanyagmentes termékeket gyárt
- Mindenért meg kell küzdeni

BARÁTSÁGBAN A TERMÉSZETTEL, AZ EMBERREL

AZ ÖKOLÓGIAI TÖNKÖLYTERMELTETÉS ÉLÉN

Szeretnénk megköszönni
minden termelői partnerünknek,
hogy fennállásunk 12. évében is
hozzásegítette cégünket céljai
megvalósításában.

Elsődleges törekvésünk
továbbra is az, hogy az ökológiai
gazdálkodók részére szilárd
értékesítési bázist biztosítsunk.

Naturgold®
·FARMS·

ERŐSSÉGÜNK A TÖNKÖLYBEN REJLIK

Tel: 0036 48/560-525 Fax: 0036 48/560-524
e-mail: info@naturgoldfarms.hu
www.naturgoldfarms.hu

Minden az ökológiai gazdálkodás mellett szól

Az egész világ változásért kiált! Az élet szinte minden területén látható, hogy nem mehet úgy tovább, ahogyan eddig ment. Amikor egyes személyek, vállalkozások, országok – mint például Magyarország mostani nemzeti érdeket szolgáló teher-megosztása – természetes, normális viselkedése látszik abnormálisnak, akkor közel az összeomlás.

Miközben egyedül az ökológiai gazdálkodás testesíti meg a természetességet a mezőgazdasági rendszerek közül ma a világon, ezt tekintik sokan abnormálisnak, holott az iparszerű gazdaság az! Mert mitől lenne természetes, hogy a problémák megelőzése helyett csak Magyarországon 25-30 ezer tonna vegyi anyagot szórnak szét a földeken évenként, antibiotikumokkal, hormonokkal tömik az állatokat, ezrekben mérhető számú adalékot tesznek az élelmiszerekbe, köztük olyan anyagokat, amelynek semmi keresnivalója nem lenne a gyomorban? Drasztikusan beavatkoznak az örökítő anyagba, összekeverve növényt állattal, emberrel, baktériummal! Sokat termő, de értékes anyagokban szegény termékeket kreálnak, még a hagyományos nemesítési eljárásokkal is, majd (méregdrága) kapszulákkal, tablettákkal igyekeznek pótolni a létrehozott hiányokat.

Az ilyen világgal szemben áll az az etikus gondolkodás, amely a biogazdálkodás sajátja. Az IFOAM (biogazdálkodók világszövetsége) négy alapelv érvényre juttatásában határozza meg az ökológiai gazdálkodás lényegét:

- *a környezet megóvásának alapelve (alkalmazkodás, óvás, biológiai sokféleség megőrzése stb.);*
- *a méltányosság alapelve (minden kapcsolatban, a jövő generációk felé is);*
- *a gondosság alapelve (felelősség, óvatosság, beleértve az új technológiák irányába megvalósulókat);*
- *az egészség alapelve (talajé, növényé, állaté, emberé, Földé).*

Az alapelvek igazolásának gyönyörű eseménye volt a XXV. Biokultúra Tudományos Nap 2012. december 1-jén, Budapesten a MOM Művelődési Központban. Neves, nemzetközi szinten is elismert kiváló tudósok, kutatók pontos adatokkal, összefüggések bizonyításával igazolták az ökológiai gazdálkodás fölényét a környezet megóvása, az egészség szolgálata, a betegség megelőzése terén.

Ezeket a tényeket mindenkinek ismernie kellene: fogyasztóknak, agrárpolitikusoknak, dietetikusoknak, ökológusoknak, orvosoknak; a nem tudás nem mentesít; vétkezni mulasztással is lehet! A Biokultúra újság mostani és következő számaiban és honlapunkon (www.biokontroll.hu) mindenki számára elérhetővé tesszük a tényeket tartalmazó előadásokat.

Mi szóltunk…

dr. Roszík Péter
a Magyar Biokultúra Szövetség alelnöke,
a Biokultúra újság főszerkesztője

IMPRESSZUM

Biokultúra

A Magyar Biokultúra Szövetség szakfolyóirata

Lapgazda: Magyar Biokultúra Szövetség
1061 Budapest,
Anker köz 2-4. III/4.

Kiadó: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.
1112 Budapest,
Oroszvég lejtő 16.
www.biokontroll.hu

Felelős kiadó: dr. Roszík Péter

Lapmenedzser: Széles Viktória

Terjesztés: megrendelés postai úton a kiadótól

SZERKESZTŐSÉG

Alapító főszerkesztő: Seléndy Szabolcs

Főszerkesztő: dr. Roszík Péter

Telefon/fax: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: dr. Roszík Péter (elnök)
Németh Anita
Széles Viktória

Tördelőszerkesztő: Mihalec Hedvig

Nyomda: Pethő Kft.

ELŐFIZETÉS ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:

Cím: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.

Telefon: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

Előfizetési díjak: 1 szám: 1000 Ft • Fél év: 3000 Ft • Egy év: 5500 Ft

Hirdetésszervező: Széles Viktória

Telefon: 1/336-1122, -1123 (129-es mellék)
06-30/619-6926

E-mail: szeles.viktoria@biokontroll.hu

Rovatvezetők: Baliné Seléndy Eszter
Bánfi Brigitta
Bolgár László
Császár Alexandra
Gyimesiné Fülöp Erika
Kiss Attila
Nagy Judit
dr. Roszík Péter
dr. Szalai Tamás
Széles Viktória

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Biokultúrára való hivatkozással lehet. Az újságban hirdetett anyagok, eljárások ökológiai gazdálkodásban való alkalmazhatóságáért felelősséget vállalunk, a hirdetésekben, szponzorált cikkekben közölt hatékonysági adatokért azonban nem.

ISSN 0865-5189

Hulladékpapírból újrahasznosítva

TARTALOMJEGYZÉK

EZ TÖRTÉNT, HÍREK

Miniszteri figyelem irányul a biogazdálkodásra – Interjú dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszterrel 5
Érdekességekben nem volt hiány 7
A Biovilág hírei 12

NÖVÉNYTERMESZTÉS

Az ökológiai gazdálkodás gyakorlata 14

GYÜMÖLCSTERMESZTÉS

Mindenért meg kell küzdeni 18
Először a repülés vonzotta – ma sikeres biogazdálkodó 21

ÁLLATTARTÁS

Bio Aberdeen Angusok hazánkban 24
Fajták és tartásmódok a mennyiségi és a minőségi szemléletű állattenyésztésben 27

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK

Rendezvények, események itthon és a világban 29

MÉHÉSZET

Prevenció és tenyésztési lehetőségek a biométhészetben 30

FELDOLGOZÁS

Csak vegyszer- és adalékanyagmentes termékeket gyárt 32

A BIOKONTROLL HUNGÁRIA NONPROFIT KFT. HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

Az USA-EU kölcsönös elismerési megállapodás egyes nem várt következményei és megoldásuk lehetséges útjai 34
A T-2/16 számú Tápanyag és növényvédőszer lista kiegészítése 34

A CÍMLAPON: Mézeskalács (internet-fotó)

Miniszteri figyelem irányul a biogazdálkodásra

Interjú dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszterrel

– Biogazdálkodás a mezőgazdasági területünk mintegy 2,5 százalékán folyik, míg ez a szám a kevésbé jó adottságú Ausztriában már majdnem 20 százalék. Ön szerint a belátható jövőben mekkora területen folyhat biogazdálkodás Magyarországon?

– A Nemzeti Vidékstratégia hangsúlyosan kezeli az ökológiai gazdálkodást. Hét területen 43 nemzeti stratégiai és 8 térségi programot dolgoz ki. Ezek között szerepel az Ökológiai gazdálkodási program is. Célunk ezen gazdálkodásba vont terület 350 ezer hektárra növelése 2020-ig, ezt többek között fokozott támogatással kívánjuk elérni.

– Az elmúlt és a mostani környezetgazdálkodási támogatási rendszerbe öt évenként tudtak bekapcsolódni a biogazdák, ezért a szükségszerű lemorzsolódások (megszűnés, halálozás, kizárás stb.) nem pótlódnak, és a támogatás indulási éveiben megugró terület ezért 5 éven át csökken. Tervezi-e a minisztérium, hogy a 2014-től induló támogatási ciklusban forrásokat tart fent a folyamatos bekapcsolódásra?

– A 2014-2020 közötti költségvetési időszakban az agrár-környezetgazdálkodási program mellett az EU is kiemelt szerepet szán az ökológiai gazdálkodás támogatásának. Ez azt jelenti, hogy ezt a gazdálkodási formát hazánk is teljes mértékben elkülönülten tudja kezelni, forrás, kötelezettségvállalás és támogatási időszakok szempontjából. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról (EMVA) szóló rendelet-tervezet ajánlásai között szerepel, hogy az egyes vidékfejlesztési programokhoz nyújtott teljes hozzájárulás legalább 25 százalékát az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással, valamint a földgazdálkodással kapcsolatos tevékenységekre kell fordítani. A Darányi Ignác Terv vidékfejlesztési programjában szereplő agrár-környezetgazdálkodási támogatás megnyugtatóan rendezi a jogutódlást és a kötelezettségátadást, így a programba bevont területek nem eshetnek ki az ötéves támogatásból.

– A Magyar Biokultúra Szövetség az előző ciklusban, a szocialista vezetésű minisztériumnak többször felajánlotta, hogy elkészíti a magyar Ökológiai akcióprogramot, amelyet már több tagország és az EU is megcsinált. Azzal kaptunk elhárítást, hogy ez állami feladat, de semmi nem történt. Tervezi-e a minisztérium e program elkészítését?

– Tárcánk kiemelten kezel minden, a fenntarthatóságot előmozdító kezdeményezést. Ezért amennyiben a Magyar Biokultúra Szövetség továbbra is felajánlja a segítségét az Ökológiai Akcióprogram elkészítésében, a szakterületért felelős államtitkárságunk fel fogja venni Önökkel a kapcsolatot.

– A biogazdák örömmel tapasztalták, hogy egyes mai pályázatoknál – „tanya program”, „állattenyésztő telepek korszerűsítése”, „Fiatal gazda” – előnyt jelent az ökológiai gazdálkodás. A minisztérium fenntartja és bővíti ezt a gyakorlatot?

– A fogyasztók egyre inkább keresik azokat a vegyszermentes, biztonságos, egészséges termékeket, amelyek ökológiai gazdálkodásból származnak. Ez a keresletnövekedés arra sarkallja a termelőket, hogy bioélelmiszereket állítsanak elő és mi ezt támogatjuk. Ezek a termékek nemcsak ízletesebbek, egészségesebbek, de a munkahelyteremtés szempontjából is fontosak, hiszen az ökológiai gazdálkodásnak magasabb az éves munkaerő-szükséglete. Az egyik legfőbb célunk a vidéki foglalkoztatás növelése, ezért a pályázatok elbírálásánál továbbra is előnyt élveznek a nagyobb élőmunkaigényű ágazatok.

– Miként értékeli, hogy a nemrég zárult fiatal gazda pályázaton a pályázók két harmada vállalta az ökológiai gazdálkodást?

– Örülünk, hogy a gazdaságukat most elindító fiatal gazdák szerint van jövője az ökológiai gazdálkodásnak. Lassan, de biztosan változik a fogyasztói szemlélet, a kereslet további növekedésére lehet számítani, így a fiatal termelőknek biztos megélhetést adhatnak a biotermékek.

– A most hatályos magyar biorendelet (79/2009 FVM rendelet) lényegesen az EU átlaga alatti színvonalú, míg a korábbiak elismerést váltottak ki – főként a csalás elleni eredményességükben – a világ bio közvéleménye előtt. Milyen lesz a most készülő tervezet, a korábbihoz közelít majd, vagy akár jobb is lehet?

– A jelenleg készülő módosítás éppen a csalásokhoz vezető kiskapuk szűkítése, megszüntetése miatt készül. Továbbá nagy hangsúlyt fektet olyan területek egyértelmű szabályozására is, amelyeket az európai uniós rendelkezés részleteiben nem szabályoz. Ilyen például a fogyasztók megtévesztését megakadályozó további előírások a termék címkézése során. Mivel vannak olyan mezőgazdasági vállalkozások, amelyek nevében az öko, vagy bio rövidítés szerepel, de maga a vállalkozás nincs bent az ökológiai ellenőrzési rendszerben, így a fogyasztó azt gondolhatja, hogy bioterméket vásárol. Különösen akkor, ha nem ismeri a vonatkozó öko jelölési szabályokat.

– Látható, hogy számos EU tagállamban a közétkeztetés adja a biogazdálkodás húzó keresletét. Elképzelhető, hogy hamarosan mi is lépünk efelé?
– A közelmúltban történt jogszabály módosítás következtében egyre több helyi termelői piac nyitotta meg kapuit. A fogyasztókhoz közvetlenül juthatnak el a jó minőségű helyi termékek. A közbeszerzési törvény módosítása pedig lehetővé tette, hogy a kistermelői élelmiszerek bekerülhessenek a közétkeztetésbe. Egyik jogszabály sem zárja ki azt, hogy egy kistermelő egyben ökológiai ellenőrzésben részt vevő mezőgazdasági vállalkozó legyen. Az európai uniós öko rendelet hatálya alá nem tartozik a tömegétkeztetés, de nemzeti, vagy magán feltételrendszer kialakítására lehetőséget ad a jogszabály. Hazánkban az öko-tömegétkeztetés részletes szabályozását magán feltételrendszer* alakítja. A jogszabályi környezet tehát lehetővé teszi, hogy a jövőben a helyi biotermékek egyre nagyobb arányban jelenjenek meg az élelmiszerkereskedelemben.

Ezúton kívánok a Biokultúra újság olvasói részére Áldott Karácsonyi Ünnepeket és Eredményekben Gazdag Boldog Új Évet!

A kérdéseket feltette:
dr. Roszík Péter
a Biokultúra újság főszerkesztője

** A főszerkesztő megjegyzése: a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. rendelkezik hatóság által elismert étkeztetési, vendéglátói előírással.*

Minden kedves Olvasónknak áldott Karácsonyi Ünnepeket és eredményekben gazdag, boldog Újévet kíván a Biokultúra szerkesztősége és a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. munkatársai!

ÉRDEKESSÉGEKBEN NEM VOLT HIÁNY

Huszonötödik alkalommal rendezték meg a Biokultúra Tudományos Napot. A helyszín ezúttal a MOM Művelődési Központ volt december 1-jén.

Czeller Gábor, a Magyar Biokultúra Szövetség elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, majd dr. Szántosi Antalné (a Szövetség vezetőségi tagja) meghirdette az Év Bioterméke díjat, amelyet a közönség szavazata alapján döntöttek el.

Az első előadást dr. Darvas Béla, dr. Székács András (Központi Környezet- és Élelmiszer-tudományi Kutatóintézet) tartotta, a téma a növénytermesztési módok eltérő környezetanalitikai és ökotoxikológiai következményeiről szólt. Ezután prof. dr. Bardócz Zsuzsa és prof. dr. Pusztai Árpád az eltérő gazdálkodási rendszerekből származó élelmiszerek fogyasztásának következményeiről beszélt.

Dr. Roszík Péter (Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.) a bio növénytermesztés élelmezésbiztonsági és környezeti sajátosságairól szólt, majd rövid szünet után dr. Szalay István (Kisállattenyésztési Kutatóintézet és Génmegőrzési Koordinációs Központ) „Fajták és tartásmódok a minőségi és a mennyiségi szemléletű állattenyésztésben" címmel tartott érdekes beszámolót. *(Az előadás a 27. oldalon olvasható.)**

Korreferátumként hangzott el dr. Márai Géza (Ökológiai Gazdálkodás Oktató, Kutató és Szaktanácsadó Egyesület) előadása „A bio állattartás élelmezésbiztonsági, állatjóléti és környezeti sajátosságai" címmel. Dr. Farkas Ilona „A rák ellen, az emberért, a holnapért!" Társadalmi Alapítványtól pedig A környezetből és a táplálékból származó szennyeződések egészségügyi hatásai és mérséklésük lehetőségei címmel hívta fel a figyelmet korunk veszélyeire.

Czeller Gábor, a Magyar Biokultúra Szövetség elnöke köszönti az egybegyűlteket

Prof. dr. Bardócz Zsuzsa az eltérő gazdálkodási rendszerekből származó élelmiszerek fogyasztásának következményeiről tartott előadást

Dr. Darvas Béla a növénytermesztési módok eltérő környezetanalitikai és ökotoxikológiai következményeiről beszélt

Szintén korreferátumként hangzott el Lőrinczné Táborfi Julianna („A rák ellen, az emberért, a holnapért!" Társadalmi Alapítvány): „A holisztikus szemlélet jelentősége és fontossága a prevencióban és a rehabilitációban" című előadása. Ezt követően Szabadkai Andrea (Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat): „Közétkeztetés irányvonalai a stratégia alkotás terén, fókuszban a – lehetőleg bio – helyi és minőségi termékek" címmel tartott előadást. Végül Czeller Gábor, a Magyar Biokultúra Szövetség elnöke ismertette a szervezet korábban megfogalmazott stratégiai javaslatait a magyar ökológiai gazdálkodás fejlesztéséhez.

A nagy érdeklődést kiváltó előadások* után kiosztották a „Pro Biokultúra" és az „Év Bioterméke" díjakat, amelyeket Czeller Gábor nyújtott át az érintetteknek.

2012-ben ***gabona és sütőipari termékek kategóriában*** az Év Bioterméke díjat a **Piszkei Öko Kft.** kapta a kendermagos kenyeréért. A terméket Tukacs Roland pék, élelmiszeripari mérnök, a magyar pékválogatott vezetője (háromszoros világbajnok) fejlesztette ki.

Állati termék kategóriában az Év Bioterméke díjat a **Hubai és Társai Kft.** juhbeles virslije kapta.

Zöldség-gyümölcs termékek kategóriában a **Szent Kristóf Ház Kft.** bodza-homoktövis lekvárja lett az Év bioterméke.

Egyéb termékek kategóriában a **Bio-Drog-Berta Kft.** az Óvantgarde kézműves étcsokoládéjával érdemelte ki az Év Bioterméke elismerést, a Közönségdíjat pedig **Simon Zsolt** alma-bodza-meggy nektárja kapta.

**A főszerkesztő megjegyzése:* *az előadások megtalálhatók a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. honlapján (www.biokontroll.hu), továbbá e számunkban (27-28. oldal) és a következő néhány lapszámunkban is leközöljük.*

A Piszkei Öko Kft. kendermagos kenyere lett az idei Év Bioterméke díj nyertes terméke gabona és sütőipari termékek kategóriában

A Szent Kristóf Ház Kft. bodza-homoktövis lekvárja az idei Év bioterméke díjazottja zöldség-gyümölcs termékek kategóriában

Egyéb termékek kategóriában a Bio-Drog-Berta Kft. az Óvantgarde kézműves étcsokoládéjával érdemelte ki az Év Bioterméke elismerést

Állati termék kategóriában a Hubai és Társai Kft. juhbeles virslije kapta idén az Év Bioterméke díjat

A Közönségdíjas alma-bodza-meggy nektár (Simon Zsolt terméke)

A PRO BIOKULTÚRA KITÜNTETETTEK

Pro Biokultúra díjat kaptak: **Ács Sándorné, ifjabb Hubai Imre, dr. Kovács Géza (posztumusz), Lechner Judit, Obreczán László, Parádi Andorné Marika.**

ÁCS SÁNDORNÉ

– Nagy öröm számomra a mostani díj. Régre nyúlik vissza az az együttgondolkodás, amit ezzel a mozgalommal végig éltem. 20 éve kezdtük el a biogazdálkodást, a Biokultúra Egyesület minősített. A mi előadásainkon amiket a népfőiskolákon szerveztünk, rendszeres előadók voltak a biomozgalom kiemelkedő alakjai.

IFJ. HUBAI IMRE

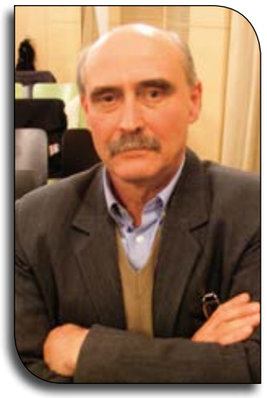
– Számomra a biogazdálkodás életforma, szemléletmód, világnézet, hitvallás, közösségi, társadalmi felfogás. A kitüntetés valóban meglepetésként ért, nagyon felemelő érzés. A munka, amit végzek, másnak is hasznára van, igyekszem úgy végezni a tevékenységemet, hogy a biokultúra teljes tagsága profitálhasson és a biokultúra ügye egységes üggyé tudjon összekovácsolódni, ami élvezi a magyar kormány támogatását.

LECHNER JUDIT

– Meglepődtem, hogy én is a „nagy öregek” közé kerültem, hiszen ezt a kitüntetést eddig csak tiszteletreméltó alapítók, komoly közéleti szerepet vivő szakemberek kapták meg. Aztán el is gondolkodtam rajta, hogy idestova tizenöt éve már, hogy az alapítóktól, a Parádi házaspártól és Mezei Klári nénitől először hallottam a budaörsi Waldorf-iskolában a biotermesztésről. Az ő lelkesedésük, önzetlen ismeretterjesztő munkájuk, segítőkészségük győzött meg róla, hogy lehetséges bio módon gazdálkodni, sőt, másként talán nem is szabad.

OBRECZÁN LÁSZLÓ

– A Biokultúra Közép-magyarországi Egyesület elnöke vagyok. Úgy érzem, nemcsak nekem, hanem az Egyesületnek is szól ez a kitüntető cím. Évről évre növeltük a részvételünket a különféle feladatokban. Úgy érzem, hogy sikerült dinamizálni az általam vezetett egyesület munkáját és ezen keresztül a bioért egy kicsit többet tenni. 15 éve részt veszek az Egyesület és Szövetség munkájában is. Biogazda is vagyok, saját farmom van.

PARÁDI ANDORNÉ MARIKA

Készülünk az Egyesület 30. évfordulójára, ez a kitüntetés nagy öröm számunkra, hogy ezt a kort megértük és ezt a kitüntetést kaptam. Nagy meglepetést jelentett számomra. A 29 év – amit a biomozgalomban töltöttünk a férjemmel közösen – nagy megtiszteltetés és továbbra is szeretnénk előrevinni az Egyesület munkáját.

Ilonka Mária

A BIOVILÁG HÍREI

ÁZSIA, EURÓPA, USA: A TERMÉSZETES KOZMETIKUMOK FORGALMAZÁSÁNAK ÉLLOVASAI

Európa a természetes kozmetikumok egyik legfontosabb piaca Ázsia, Brazília és az USA mellett. A természetes szépségápolási termékek világszinten történő összértékesítésének tekintetében 37%-os részesedéssel Ázsia jár az élen, Európa követi a maga 21%-ával, majd a sort az USA zárja 17%-kal. Európán belül a nyugat-európai országok járnak az élen, itt képződik a becslések szerint 2,5 milliárd eurós forgalom több mint 70%-a. 2011-ben Németország töltötte be a vezető szerepet 6,5%-os piaci részesedésével.

A fenti adatok az ellenőrzött és tanúsított természetes kozmetikumokra vonatkoznak. Emellett a teljes német kozmetikai piacon 7,8%-os részesedéssel, azaz közel 13 milliárd eurós forgalommal bírnak a természet ihlette kozmetikumok.

A piaci előrejelzések szerint további gyors növekedés várható. 2010-ben egy 11%-os ugrást követően a növekedés üteme jelenleg némileg lelassult; az ágazat 2,5%-os növekedést könyvelhetett el 2011-ben. A természetes kozmetikumok forgalmát tekintve Németországot Európában Franciaország és Olaszország követi. *http://oneco.biofach.de/en/news*

FINNORSZÁG: REKORDSZÁMOK AZ ÖKOLÓGIAI ÁGAZATBAN

2012-ben összesen 365 új ökológiai gazdaság került be a finn ökológiai gazdálkodás ellenőrzési rendszerébe, több mint bármely más 2000-es évben, így jelenleg már közel 4300 ökológiai gazdálkodó van Finnországban. Az ökológiai művelésű területek nagysága Finnországban megközelítőleg 205 000 hektárra növekedett, amely a teljes megművelt terület 9%-át jelenti. Az ökológiai termelés fejlesztésére szánt program célja, hogy 2020-ra a művelt területek minimum 20%-a ökológiai legyen. Két finn tartományban már elérték a kitűzött célértéket, egyben pedig egy százalék híján sikerült elérniük. A kedvező piaci feltételek, az ökológiai gazdálkodás általános pozitív megítélése, a 2014-ben induló új európai vidékfejlesztési program mind hozzájárulnak az ökológia termelés növekedéséhez. Mindemellett a műtrágyák, állati takarmányok növekvő költségei is arra ösztönzik a gazdálkodókat, hogy új, jövedelmező lehetőségeket keressenek a kiváltásukra.

Az ökológiailag művelt területek mellett az ökológiai élelmiszerelőállítás és -feldolgozás is növekszik. Az ellenőrzési rendszerben lévő ökológiai élelmiszer előállítók száma 11%-kal nőtt 2011-ben és az év végére már 487 feldolgozói vállalkozás volt ellenőrzés alatt. Közel 100 új ökológiai élelmiszer-feldolgozó jelentkezett be az ellenőrzési rendszerbe 2012-ben, melynek jelentős része pékség.

2011-ben a finn ökológiai élelmiszerpiac 46%-kal, majd a 2012 januárjától júniusig tartó időszakban 23%-kal növekedett, amely 135 millió eurós forgalmat jelent. *http://www.organic-market.info/web/News*

USA: AZ AMERIKAI SZÜLŐK A GENETIKAILAG MÓDOSÍTOTT ÉLELMISZEREK JELÖLÉSÉT KÖVETELIK

Az amerikai szülők túlnyomó többsége azt szeretné, ha az FDA (Amerikai Élelmiszer- és Gyógyszer Engedélyeztetési Hivatal) megkövetelné a genetikailag módosított élelmiszerek és a genetikailag módosított összetevőt tartalmazó élelmiszerek jelölését. Egy felmérés szerint az anyák 90%-a, az apák 88%-a támogatja a genetikailag módosított élelmiszerek jelölését. Emellett az anyák 85%-a és az apák 80%-a számára fontos, hogy tudják, vajon a megvásárolt és a családjuknak tálalt élelmiszer tartalmaz-e genetikailag módosított összetevőt.

Annak érdekében, hogy minél több szülő álljon ki az ügy mellett, elindult egy szülői honlap is, amelyen elérhető egy a genetikailag módosított élelmiszerek jelölését támogató, az FDA-nak szóló petíció, egy szülőknek szóló levél az AllergyKids alapítójától, valamint egy tájékoztató anyag arról, hogyan kerüljék el a genetikailag módosított élelmiszereket. A petícióban arra kérik a szülőket, hogy csatlakozzanak ahhoz az egymillió amerikaihoz, aki már kifejezte támogatását a jelölés mellett annak biztosítására, hogy tudják, milyen élelmiszerrel etetik a gyermekeiket.

A gyermekek elé kerülő élelmiszerekkel kapcsolatos szülői aggodalmak csak fokozódtak a feldolgozott marhahúst, a mérgező gyomirtó rezisztens kukoricát, a barnulás megelőzésére kifejlesztett genetikailag módosított almát érintő vitákat követően. A Just Label It kampány elnöke azt is elmondta, hogy 40 más fejlett ország mellett, amely követeli a genetikailag módosított élelmiszerek jelölését, felszólítják az USA-t, hogy csatlakozzon a követeléshez. A Just Label It egy nemzeti koalíció az USA-ban, amely több mint 540 különböző szervezetből áll és a genetikailag módosított élelmiszerek jelölését követeli. Az üzenet egyszerű: a fogyasztóknak joguk van ismerni az élelmiszereket ahhoz, hogy megalapozott döntéseket hozhassanak. *http://www.organic-market.info/web/News*

USA: JELENTÉS AZ ÖKOLÓGIAILAG MŰVELT TERÜLETEKRŐL ÉS TERMELÉSI ADATOKRÓL

Október elején közzétettek egy nemrégiben elkészült jelentést az Egyesült Államok ökogazdálkodásáról, mely tartalmazza a területi és termelési adatokat, illetve a növénytermesztés és állattartás által bonyolított értékesítési adatokat. Minden termelővel felvették a kapcsolatot, aki regisztrált az Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériumánál, hogy összegyűjtsék a szükséges adatokat. 2011-ben 9140 gazdaság kapott bio tanúsítványt, mely mindösszesen 1,47 millió hektáron gazdálkodik. Az első ilyen jellegű felmérést a mezőgazdasági minisztérium a 2007-es mezőgazdasági összeírást követő évben végezte el. Ez a felmérés nem csak a tanúsított biogazdaságokat tartalmazta, hanem az átálló gazdaságokat és azokat, akik évente 5000 $-nál kevesebb forgalmat érnek el. *http://oneco.biofach.de*

SPANYOLORSZÁG: 2011-BEN 12%-KAL NŐTT A BIOTERÜLET

2010-ben az ökoterületek nagysága Spanyolországban 1 650 866 ha volt, ami 2011-ben 1 845 039 ha-ra nőtt. Az ökoterület nagyságának tekintetében Spanyolország már négy éve vezető szerepet tölt be Európában. Az ország majdnem minden önálló régiója növelte a bioterületek nagyságát, de a legerősebb régió Navarra, ahol több mint duplájára nőtt a területnagyság, 30 270 hektárról 73 432 hektárra. Andalúzia vezet a maga 973 239 ha-val. A szántóföldi területek nagysága 18%-kal nőtt, 710 980 hektárra (2011), a gyepterületek nagysága 913 786 ha, az erdő pedig 220 273 ha. A gabonaterületek 7%-kal nőttek 178 061 hektárra, mely a bioterületek 9%-át teszi ki. Az olívaültetvények nagysága 168 619 hektárra nőtt, mely 33%-os növekedésnek számít. Jelentős növekedésként említhető még, hogy diót 96 990 hektáron, szőlőt pedig 79 106 hektáron művelnek bioként, illetve a banánterület nagysága 144%-kal nőtt. A biogyümölcs-termesztés nagyon fontos ágazatnak számít. *http://oneco.biofach.de*

OROSZORSZÁG TERVEZI A BIOGAZDÁLKODÁS ELŐÍRÁSAINAK BEVEZETÉSÉT

Oroszországban máig nincs hivatalos rendszer az ökológiai gazdálkodás tanúsítására, ezen a területen inkább a csalás volt eddig jellemző. Novemberre tervezi az orosz Mezőgazdasági Minisztérium, hogy törvényt alkot a biogazdálkodásra, így a biotermékek az államtól kapnának jóváhagyást a megfelelés esetén. Az orosz biogazdák azt remélik, hogy ez javíthatja versenyképességüket a nemzetközi piacokon. Ugyanakkor lehetőséget ad a fogyasztóknak, hogy a biotermékeket boltban és piacon is egyértelműen megismerjék. Az orosz városokban új trend is kezd kialakulni: regionálisan termelt élelmiszerek. Ezeket a termékeket online boltokban vagy hagyományos üzletekben árulják. Az egyik internetes bolt alapítója elmondta, hogy az ő webshopja, mely étterem is egyben, egy közösségi vállalkozás, ami a régió gazdálkodóit köti össze a nagyvárosokkal (Moszkva, Szentpétervár, Kalinyingrád). Mindenféle élelmiszert kínálnak, zöldséget, húst és tejtermékeket. Az egyre gyarapodó webshopok már „biotermékek" házhozszállítását is ígér. *http://oneco.biofach.de*

A KOVÁSZNA MEGYEI PREFEKTUS SZERINT A BIOGAZDÁLKODÁSBAN A JÖVŐ

Kovászna megyének jó esélye van arra, hogy a turizmus mellett a biogazdálkodásra építse a jövőjét, annál is inkább, mert ezek kiegészítik egymást: a termékeket éppen a turizmusban lehetne a legjobban hasznosítani.

Codrin Munteanu szerint a fejlődést törvénymódosítással lehetne segíteni. A kormányhivatal a megyei mezőgazdasági igazgatóság, a Mezőgazdasági Intervenciós és Kifizetési Ügynökség (APIA) képviselőiből, valamint szitabodzai és dobollói szakemberekből álló munkacsoportot hozott létre, amelynek feladata, hogy kidolgozza a vonatkozó jogszabályok módosító javaslatát. Amint azt Vasile Maxim dobollói polgármester elmondta, az ötéves átállási időből bizonyos területeken csak két évet támogat az állam. A hektáronkénti 200 eurós támogatás a legelők esetében például csak az első és a második évben jár, utána nem. Ennek az lehet a következménye, hogy azok közül, akik szerződésben vállalták, hogy áttérnek a biogazdálkodásra, sokan kénytelenek lesznek elállni szándékuktól. Ez nem csak az ő személyes problémájuk, hiszen vissza kell fizetniük a korábban támogatásként felvett összegeket, hanem az egész régióra nézve káros, mert az volna a cél, hogy a megye minél nagyobb területén lerakják a környezetbarát gazdálkodás alapjait.

A biogazdálkodásra vonatkozó támogatás nem népszerű a megye magyarok lakta vidékén. Ebből a szempontból Bodzavidék élen jár, több mint 600 gazdaság nyújtott be támogatási kérést Dobolló (csak itt 540 hektáron folyik a biogazdálkodás bevezetése) és Szitabodza központokkal. Elsősorban tejtermékekre, de hosszabb távon egy vágóhíd létrehozására, húskészítmények előállítására koncentrálnak. *Erdely.ma*

Zágonbárkány (Kovászna megye) bodzavidéke

BIOGAZDÁLKODÁS RÉZ NÉLKÜL

A CO-FREE európai konzorcium alternatívákat fejleszt a réz használatára a biogazdálkodásban. A réz jelenleg engedélyezett hatóanyag a biogazdálkodásban. Az Európai Unióban hosszú távon az a cél, hogy a rézkészítményeket alternatívákkal helyettesítsék a mezőgazdaságban.

Az Unió ezért egy nemzetközi projektet írt ki a réz helyettesítésére, lecserélésére. A CO-FREE (Copper free) Projekt nyerte a pályázati kiírást, ami egy 21 európai ország partnerségéből álló konzorcium, melyet a német Julius Kühn Intézet koordinál. 2016 közepéig a FiBL különböző neves kutatóintézetekkel, illetve kis- és középvállalatokkal dolgozik együtt. A cél, hogy olyan eljárásokat dolgozzanak ki az ökogazdálkodásban, melyekkel a legfontosabb növénykultúrákban (almavarasodás, szőlő peronoszpóra, paradicsomvész, burgonyavész) csökkenthető a réz felhasználása.

A CO-FREE az alternatív készítmények, a testre szabott és fejlett előrejelzési módszerek, toleráns fajták és a különböző művelési módok kombinációjára támaszkodva próbál eredményt elérni a projektben. *Forrás FiBL*

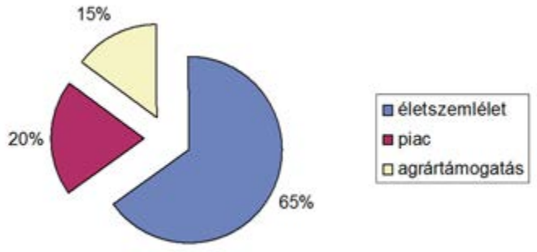
Válogatta és fordította:
Császár Alexandra és Sárközy Adrienn

AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS GYAKORLATA

A Budapesti Corvinus Egyetem Ökológiai és Fenntartható Gazdálkodási Rendszerek Tanszéke 2010-2012 között felmérést végzett a közép-magyarországi régióban az ökológiai gazdálkodást folytató vállalkozások körében. A következőkben ismertetésre kerülnek ennek a kutatásnak az ökológiai termesztés finanszírozására, az értékesítésre, foglalkoztatásra, a tápanyag-utánpótlásra, vetésforgóra és szaporítóanyagokra vonatkozó eredményei.

Az ökológiai gazdálkodás ellenőrzési rendszerébe történő belépés okaira kapott válaszokból látható, hogy egyes mezőgazdasági támogatások meghirdetésének hatására kiugróan nőtt az ökológiai tanúsítással rendelkező gazdaságok száma. Az ökológiai gazdálkodás támogatására 1997-től lehetett pályázni, kezdetben „Átállási nemzeti támogatás" néven, majd az Agrár-környezetgazdálkodás Ökológiai gazdálkodási célprogram keretében (ez utóbbira 2004-ben és 2009-ben 5 éves finanszírozási időszakokra).

Az *1. számú ábrán* látható, hogy a megkérdezett termelők 65%-a életszemlélete miatt foglalkozik ökotermesztéssel, akik fele valamilyen betegség (asztma, allergia, rákbetegség) hatására tért át a vegyszermentes gazdálkodásra. A minőségi ökotermékek könnyebb értékesítésével indokolja választását a termelők 20%-a, míg az agrártámogatás miatt csatlakozók korábban is extenzív művelést folytattak, vagy az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett készítményeket használták, de tanúsítás nélkül.

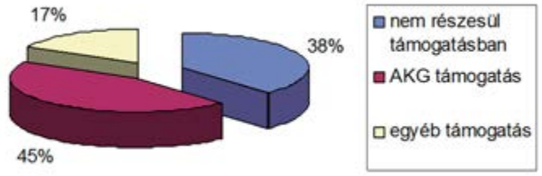
1. ábra | Fő motivációs tényezők az ökológiai termékekkel való foglalkozásra

A gazdálkodók 90%-a termel kizárólag minősített ökoterméket, 10%-a konvencionálisan (szokványosan) művelt területtel is rendelkezik. Az ökotermelők vállalkozásainak fejlesztését legfőképp a tőkehiány akadályozza, valamint a nagykereskedők csekély hajlandósága a termékek értékesítésére, illetve a biotermékek viszonylagos ismeretlensége. A gazdák ezenkívül még akadályozó tényezőnek tekintik a magas nyersanyagárakat és feldolgozási költségeket.

A termelők minősített termékeinek 90%-a feldolgozatlan termék: zöldség, gyümölcs, tej. Tehát megállapítható, hogy igen alacsony az ökogazdaságokból közvetlenül kikerülő termékek feldolgozottsági szintje. Éppen ezért a gazdálkodók is úgy vélik, hogy a vállalkozás fejlesztéséhez főként a feldolgozásról szóló ismeretekre lenne legfőképp szükségük, mely kiterjedne a feldolgozási technológiákra, új termékek fejlesztésére, magába foglalva a kártevők és patogének szabályozását a feldolgozóüzemben és az alternatív tartósítási eljárásokat. Ezen szakmai ismereteket elsősorban az internetről, másodsorban tanácsadás során, harmadsorban rövid előadássorozat vagy konferencia útján tervezik megszerezni.

Jövedelmezőség szempontjából a gazdálkodók harmada kielégítőnek, jónak tartja az elért gazdasági eredményét, azzal a megjegyzéssel, hogy csak az AKG és az Uniós támogatásokkal együtt válik nyereségessé tevékenységük.

Annak ellenére, hogy a gazdálkodók mintegy 60%-a részesül agrártámogatásban (SAPS, AKG, tejkvóta, bázisjogosultság, hízóbika, gázolajtámogatás, OMVP-s pályázatok, egyszeri támogatások), csak a gazdálkodók 20%-a tartja megfelelőnek a jelenlegi pályázási rendszert. Elmondásuk szerint a falugazdász segítőkészségén sok múlik, mert a pályázás túl bonyolult.

2. ábra | Agrártámogatások igénybevétele az ökogazdálkodók között

A támogatásban nem részesülők egy része az egységes területalapú támogatást (SAPS) a gazdaságuk túl kis mérete miatt nem tudja igénybe venni, ugyanis 1 ha-nál kisebb terület, ezen belül pedig 0,25 ha-nál kisebb parcella nem támogatható (parcella: növénykultúrával borított összefüggő növényfelület). Ökogazdálkodásnál a homogén parcella mérete gyakran kisebb 2500 m^2-nél, például zöldségtermesztésben vegyeskultúra esetén. Az egységes kérelem benyújtásáról szóló jogszabály legalább 0,31 hektár nagyságú szőlő- és/vagy gyümölcsültetvényt ír elő.

A támogatások igénybevételét akadályozza a termesztők körében a hozzáértés hiánya és a fejlesztési pályázatok magas önrész aránya. A kisebb gazdálkodók (őstermelők, egyéni vállalkozók) szívesen fogadnának egy szakmai érdekvédelmi csoportot, mely levenné vállukról a támogatások igénylésével és a hivatalokkal való kapcsolattartással járó többlet feladatokat.

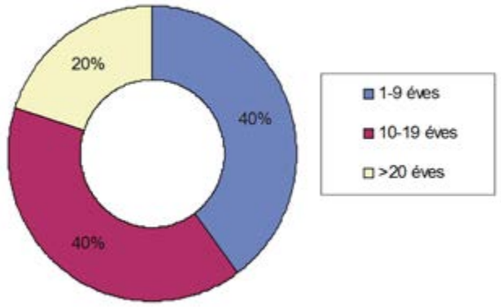
A termelők szerint nehéz értékesíteni, áron alul kell általában eladni termékeiket és a piacra jutás nagyon költséges. Az értékesítéssel járó járulékos költségek véleményük szerint (pl. szállítás, standbérlés, helypénz, polcpénz) egyre nagyobbak, melyeket támogatás nélkül lehetetlen fedezni és sokszor irreálisan magasak (még a biopiacon is 4900 Ft az asztalbérlés egy napra – 2011. évi közlés alapján).

Közvetlenül helyben, főleg háztól értékesít a termelők több, mint fele, de elterjedt és népszerű körükben a biopiacon való árusítás is. Így a termelők fele saját név/márka alatt értékesíti termékét, amire viszonteladás során többnyire csak a méhészeknek, gomba- és szőlőtermesztőknek van lehetősége. A termelők ⅓-a saját maga keresi fel vevőit, viszonteladóit, a termelők ⅔-át maguk a vásárlók keresik meg.

A felmérés alapján csak a gazdálkodók 20%-a rendelkezik szerződéssel az értékesítésre vonatkozóan. A megkérdezett termelők vevőinek 70%-a rendszeres visszatérő, 30%-a alkalmi vásárló.

A termelők szívesen állítanának elő feldolgozott termékeket, amivel megszűnne kiszolgáltatottságuk a friss fogyasztású termékeik miatt a kereskedők és a vásárlóik felé. A növénytermesztéssel foglalkozók konzervipari termékek, ivólevek, zöldséglevek, befőttek, szeletelt zöldségek, szárítmányok, szárazáruk és pékáruk előállításával, míg az állattenyésztők feldolgozott húskészítmények: pácolt termékek és felvágottak készítésével foglalkoznának még terveik szerint. Ez a termelőknek több, mint egyharmada, ez irányú beruházásukat főleg a tőkehiány akadályozza meg, csak csekély mértékben az ismeretek vagy a kutatási eredmények hiánya.

A termelők 20%-a szívesen foglalkozna új fajtával, de ebben akadályozza a megfelelő gép hiánya. A mezőgazdasági gépek korát illetően a kapott válaszokból egyértelműen kiderült, hogy a gazdálkodók 60%-a 9 évesnél idősebb eszközparkkal rendelkezik *(3 ábra)*.

3. ábra | Mezőgazdasági gépek kora az ökogazdaságokban

Az alkalmazott reklámeszközök közül a legelterjedtebb az interneten megjelenő reklám, s ezt követi az egyéb hirdetések, szórólapok, plakátok használata. Ezen kívül gyakori fesztiválokon, rendezvényeken a kiállítóként való megjelenés és sikeres gyakorlat ilyenkor a közönség kóstoltatása.

Hazánkban az ezredfordulón még több mint 1700 gazdaság vallotta magát biotermelőnek, de tíz év múlva ez a szám nagyobb visszaesés után alig haladta meg az 1500-at. A KSH (2010) szerint hazánkban a biogazdaságok által hasznosított mezőgazdasági terület 57%-a gyep, 40%-a szántóterület, a szőlő- és gyümölcsültetvények aránya mindössze 2%.

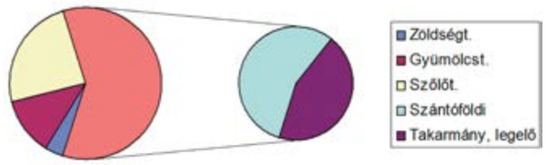
KSH-adatok alapján az ökogazdálkodást legnagyobb területen a nyugat-dunántúli és közép-magyarországi régiókban gyakorolják.

A közép-magyarországi régió mezőgazdaságának területi szerkezetéről általánosságban elmondható, hogy a főváros közelében az intenzív kertészeti kultúrák dominálnak; a távolabbi, elsősorban alföldi területeken pedig a hagyományos állattartás és szántóföldi növénytermesztési kultúrák. Országos konvencionális viszonylatban kiemelkedő a régió zöldség- és gyümölcstermesztése, valamint tejtermelése.

A kérdőíves felmérés is igazolta, hogy a gazdaságok többségében csak növénytermesztést végeznek, alig tizedükben foglalkoznak állattenyésztéssel is.

A Magyar Biokultúra Szövetség jelenleg elérhető nyilvános országos termelői listájában mintegy 1400 ellenőrzött és tanúsított vállalkozás szerepel az ország egész területére vonatkozóan. Ezen belül a közép-magyarországi régióba 126 tartozik. A kérdőíves felmérés végett 95 tanúsítvánnyal rendelkező vállalkozást kerestek fel, amiből 29 termelő, 13 kereskedő és 7 feldolgozó működött együtt és szolgáltatott adatokat a kutatáshoz. A közép-magyarországi régió az ország összes mezőgazdasági termőterületének 8%-ával rendelkezik, az ökotermesztők mintegy 9%-a tartozik a régióba.

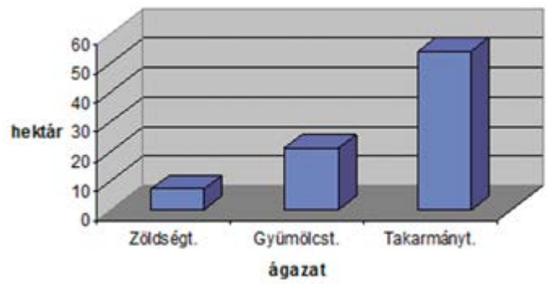
A régióban végzett felmérés során a személyesen felkeresett 29 ökogazdálkodást folytató termelő a gazdaság (hektárban mért) területe alapján az *4. számú ábrán* látható eloszlást mutatja a különböző kertészeti vagy szántóföldi kultúrákban végzett tevékenységekre vonatkozóan.

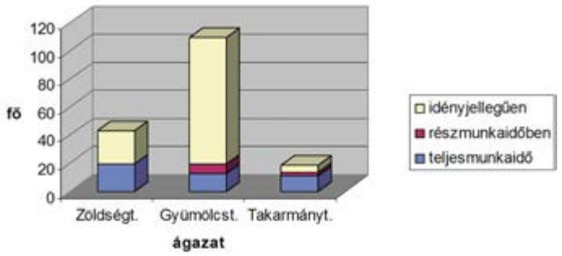
4. ábra | Ökoágazatok megoszlása a Közép-magyarországi régióban

A foglalkoztatásra vonatkozó kérdésekre kapott válaszokból az alábbi következtetések vonhatóak le. Az ökotermesztők 60%-a 1-2 főt foglalkoztat teljes munkaidőben, 14%-uknak nincs alkalmazottjuk, a maradék 26% kettőnél több főt alkalmaznak. A gazdaságok ágazattól függetlenül átlag 2 főt foglalkoztatnak, de a foglalkoztatottak száma ágazatonként eltérő szórást mutat. A vizsgált zöldségtermesztéssel foglalkozó gazdaságok mindegyikének van állandó alkalmazottja, ami 1 és 4 fő közt változik. Míg a gyümölcstermesztő gazdaságoknál előfordul olyan, hogy egyáltalán nincs állandó – teljes munkaidőben foglalkoztatott – alkalmazottjuk, illetve egyes méhészetnél és szántóföldi növénytermesztő gazdaságban is.

A zöldségtermesztő ágazatban a legmagasabb a teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma *(lásd 6. ábra)*, míg az összfoglalkoztatottak száma a gyümölcstermesztésben a legnagyobb. Az *5. és 6. ábra* összevetésével láthatóvá válik, hogy a gazdaságok hektárban mért nagysága fordítottan arányos az állandó – teljes munkaidőben – alkalmazottak számával, ami a kultúrák élőmunkaigényével és gépesítettségével függ össze.

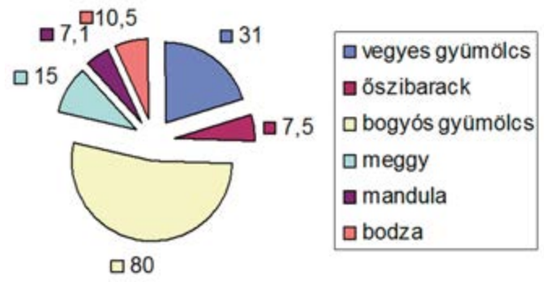

5. ábra | Ökogazdaságok átlagos mérete

6. ábra | Ökoágazatokban folgalkoztatottak száma

Az ökogazdaságok nyilatkozata alapján 24%-uk foglalkoztat szezonálisan, azaz idényjelleggel munkavállalót, mely főként betakarítási időszakokra esik és a gyümölcstermesztő gazdaságok több, mint fele alkalmaz idénymunkásokat. Az egyes gyümölcstermesztő ágazatonként alkalmazott idénymunkások számát érdemes lett volna a gazdaságok területével összefüggésben vizsgálni, de a termelők részéről ellentmondásos adatok érkeztek. Ezért a 7. *ábrán* csak a gyümölcstermelő gazdaságok (hektárban mért) területe szerinti eloszlás látható a különböző kultúrákra vonatkozóan.

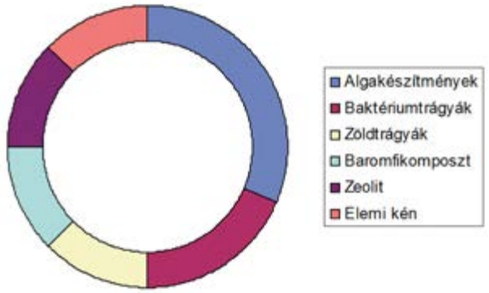

7. ábra | A felmérésben résztvevő gyümölcstermesztő gazdaságok mérete (ha)

A felmérés kiterjedt egyéb foglalkoztatással kapcsolatos kérdésekre is, ami alapján kiderült, hogy az ökogazdaságok általában egyharmad rész női és kétharmad rész férfi munkaerőt alkalmaznak. Az ökotermesztők 1/6-a, azaz 17%-a alkalmaz külföldi állampolgárságú munkavállalókat, míg alig 4%-uk alkalmaz megváltozott munkaképességű munkavállalót. A termesztők kevesebb, mint 1/6-ának van alkalmazottja adminisztratív munkára, még kisebb arányban marketing feladatokra, mert főként saját maguk a cégvezetők látják el ezeket a feladatokat.

Az ökogazdálkodók háromnegyede – nyilatkozatuk alapján – istállótrágyát juttat ki a területére. Ezt követő leggyakoribb tápanyagutánpótlásra használt szer a tengeri algakészítmény és a baktériumtrágya, illetve a *8. ábrán* szereplő további anyagok. A megkérdezett zöldségtermesztők szívesen használnak az istállótrágya kiegészítésére alginitet, zeolittal és más talajjavító anyagokkal együtt.

Gyümölcsültetvényben előfordul, hogy az istállótrágyát gombakomposzttal váltják ki, vagy egy őszibarackosban baktériumtrágyával együtt algakészítményt, vinaszt és Natur Biokal növénykondícionáló anyagot alkalmaznak.

8. ábra | Ökogazdálkodók körében jelenleg legnépszerűbb tápanyagutánpótlásra használt anyagok

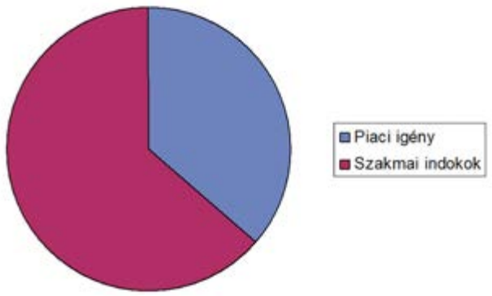
A diagram is mutatja, hogy hazánkban a másodvetésű zöldtrágya növények használata még igen kezdeti stádiumban van. Viszont az egyre növekvő energia- és inputanyag árak miatt a jövőben felértékelődnek a tápanyagutánpótlás alternatív megoldásai, s a jövőben a biogazdálkodás elengedhetetlen részét kell képeznie a fajgazdag zöldtrágyázásnak.

A kijuttatással kapcsolatban a termesztők fele kézi erővel teszi ezt, a többiek szervestrágyaszórót használnak. A válaszadók 50%-a saját üzemből származó istállótrágyát használ, másik részük a környékről szerzi azt be, így pontosan ismerik a trágya eredetét és a tartási módot.

Arra a kérdésre, hogy mely kultúrákat trágyázzák rendszeresen, a gyümölcs- és a zöldségtermesztők azt nyilatkozták, hogy majd minden évben az ültetvényeket, illetve az egész szántóföldet trágyázzák. A szántókon a gazdák egy része kukorica, napraforgó, tök és burgonya kultúrák előtt trágyáz, mások zab, vagy őszi búza előtt pótolják a talaj tápanyagveszteségét.

A kijuttatott szerves trágya mennyisége eltérő, egyik gazda csonthéjas ültetvény telepítésénél 10 t/ha-t, vegyes gyümölcs ültetvénynél 7 t/ha-t ad ki évente, van olyan szántótulajdonos, aki csak kalászos előtt juttat ki 22,5 t/ha-t.

A talajvizsgálat gyakoriságára vonatkozó kérdésre a válaszadók zöme – az AKG támogatás jogosultjaként – a kötelező 5 évenkénti talajvizsgálatot végzi. A zöldség- és szántóföldi növénytermesztők a pillangósokat a vetésforgóban 10-30% között alkalmazzák. A gazdaságokban alkalmazott vetésforgók tervezését főként a szakmai szempontok befolyásolják, melyek a gazdák elmondás szerint a következők: gyomelnyomás, elő- és utóvetemény hatás, talajminőség, talajpihentető kultúra.

9. ábra | A vetésforgó összeállításának főbb szempontja

Az erózió és defláció veszélyével érintett ültetvényekben merőleges telepítéssel, sorközfüvesítéssel, szántóföldön pedig keresztbeműveléssel és keresztutak fedettségével védekeznek.

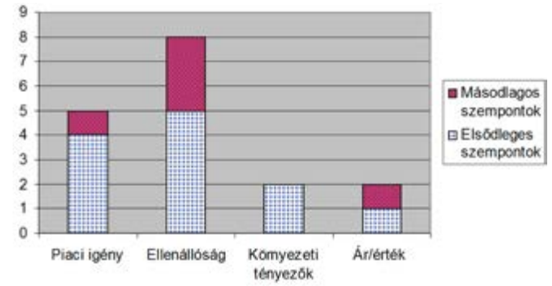
A szaporítóanyag beszerzések főként konvencionális csávázatlan magok, néhány növényfaj esetében a gazdaságok saját magfogásból származó magokat vetnek.

Azon kultúráknál, ahol lehetőség van, a gazdálkodók 84%-a kihasználja a saját magfogás lehetőségét. A termesztők 6%-a kizárólag biovetőmagokat használ, 12%-a vetőmagszükségletének több, mint háromnegyedét biovetőmaggal elégíti ki.

A *10. ábrán* a gazdálkodók által felsorolt, a fajtaválasztásukat befolyásoló tényezők láthatóak, ahol az oszlop diagram pepita mintázatú része mutatja az elsődleges, a pöttyözött része a másodlagos szempontokat. Megállapítható, hogy a döntéshozók nagy részénél (70%-ban) az adott fajták ellenállósága fontos szerepet játszik a fajtakiválasztás során. Az esetek több, mint 80%-ában már előfordult a termesztőkkel, hogy nem találtak olyan szaporítóanyagot, mint amilyet használni szerettek volna. Ebben az esetben más fajtát választottak, ami többnyire konvencionális termesztésből származott.

A megkérdezett gyümölcstermesztők elmondásuk alapján az alábbi növényvédő hatással rendelkező készítményeket használják: Vektafid rovarölőszer, Thiovit Jet gombaölőszer, Cuproxat FW gombaölőszer, Rézkén 650 FW gombaölőszer, paraffinolaj.

A felmérés alapján a leggyakoribb növényvédelmi céllal felhasznált anyagok a zöldségtermesztésben az alábbiak: Novodor biológiai rovarölőszer, Dipel biológiai rovarölőszer, fémréz hatóanyagú gombaölőszerek önmagukban vagy kénnel (Rézkén, Champion, Bordóilé) és a különböző biodinamikus preparátumok, növényi levek.

10. ábra | Fajtaválasztást befolyásoló tényezők

A termesztők jó úton járnak, ha a megelőzés elveinek próbálnak eleget tenni (ellenálló fajta, vetésváltás, növénytársítási szempontok). Az ökológiai gazdálkodás a sokszínű biológiai tényezőkre alapoz, ezért a külső védekezés – permetezés – másodlagos. Az engedélyezett növényvédő szerek (növényi, ásványi kivonatok stb.) a konvencionális „mérgekkel" szemben ugyan csekély környezetterhelést okoznak, de a hatékonyságuk is alacsonyabb, ezért a termesztést rájuk kizárólag alapozni kockázatos lenne.

A fent részletezett kutatások a TÁMOP 4.2.1/B-09/1/KMR-2010-0005 pályázat támogatásával valósulhattak meg.

Felhasznált irodalom: www.ksh.hu A foglalkoztatottság és a munkanélküliség regionális különbségei, 2010 (06. 2011.)

Szerzők:
Veresné Domokos Emőke, Varga Réka Dóra, prof. dr. Radics László, dr. Divéky-Ertsey Anna, dr. Pusztai Péter, dr. Szalai Zita Magdolna, dr. Tóbiás Andrea, Csambalik László, Janakakisz Alexandra

MINDENÉRT MEG KELL KÜZDENI

Székessy István biogazdálkodó az apai szőlőbirtokon, a Homokhátságon nőtt fel Pirtó községben és az apai szőlőben dolgozott 1954-ig. 1956 után került Németországba és ott okleveles gépészmérnök lett.

A felvételen (balra) Székessy István, a homokhátsági biogazda

– A Homokhátságon szereztem alapvető ismereteket a mezőgazdaságban. Mindent kellett csinálni a metszéstől a permetezésen át a kapáláson keresztül a szüretelésig és a borkészítésig, egyszóval a „hordóban nőttem fel”, mivel apám neves bortermelő volt. Sok díjat is nyert.

A rendszerváltozás után visszakerültem Magyarországra. Kétlaki vagyok, mivel mind Németországban, mind pedig Magyarországon otthon vagyok. Itt létrehoztam az első magyar akkreditált hosszmérő kalibráló laboratóriumot, mert az én németországi mérnöki szakmám és gyakorlatom a méréstechnika, illetve a minőségbiztosítás volt, tehát ezt itt is folytattam. A cég ma is működik, megvásárolta tőlem egy konszern. Ezzel párhuzamosan a testvéreimtől megvettem az atyai örökség részeit, visszaszereztem a birtokunk egyéb területeit is, majd 1995-ben elkezdtem a biogazdálkodással foglalkozni.

– Miből áll ez a birtok? Mit termelnek rajta?

– A gyümölcsösből a körtetelepítés maradt meg, majdnem két hektár, amely a Homokhátságon honos Kiffer körte. Nagyon jó, télálló fajta, de érzékeny az ütődésre.

1995-ben a legelső bioszakértők egyike, Győrffy Sándor jött el hozzám, hogy szemügyre vegye, milyen is a gazdaság. Akkor felbátorított, hogy csináljam. Sokkal korábban kapcsolatba kerültem a biogazdaságokkal még Németországban, akik már annak idején a Demeter szerinti biogazdálkodást gyakorolták és 1969-ben betársultam egy németországi gazdaságba, amely ma is jól működik Bauckhof néven a Lüneburger Heide közepén.

A feleségem is olyan környezetben nőtt fel, ahol a természetességet és az egészséget támogató gazdálkodást folytatták a rokonságában. Gyerekeink a Waldorf iskolába jártak, tehát állandóan ezekben a körökben mozogtunk Németországban. Amióta Magyarországon vagyunk, a biogazdasággal kizárólag a német feleségem és én foglalkozunk. Van alkalmi segítségünk is, de a valódi vonzódás a bio dolgokhoz inkább udvariasságból, mint meggyőződésből érezhető.

A bio, egyáltalán a gazdálkodás ezen a vidéken nem egyszerű. Pirtó Kiskunhalas, Soltvadkert és Kecel háromszög közepén helyezkedik el. Ez a Homokhátság közepe és egyben Magyarország „homokos ládája”, viszont ha megkapja a megfelelő mennyiségű komposztot és vizet, akkor terem is valami. Mint mérnökember tehát azzal kezdtem, hogy létrehoztam egy öntözőrendszert és hozzá nagymennyiségű szerves komposztot állítottam elő

– Milyen növényeket termeszt?

– A biokörtén kívül inkább kevésbé honos növényekkel kísérletezek, persze minden öko. A citromverbéna *(Lippia citriodora)* a szervezet méregtelenítésére és átmosására szolgáló tea. Van még bioburgonya, földi cseresznye *(Physalis peruviana)*. Ez dél-amerikai növény. Úgy néz ki, mint a cseresznye, sárga, pergamentszerű burában van, édeskés-savanykás, sajátos íze van.

A fűszernövények közül három fajta tárkony: orosz, francia, német tárkonyt termelek, a legintenzívebb a francia és a német. Gyógynövényeket csak saját szükségletünkre termesztjük, a konyhakertben paprika, paradicsom található.

A homoktövis lefedi a családi igényt. Van még két hektár lucernánk is – talajjavításnak, amely idén megsínylette a nagy szárazságot.

VETÉSFORGÓ

– A vetésforgót hogyan valósítja meg?

– Három terület között a burgonya, a földicseresznye, illetve a citromverbéna teanövény cserélődik. A tárkony évelő növény, a saját helyén marad. A burgonya helyére a teanövény, utána pedig a földi cseresznye kerül. A burgonyabogár ellen a *Bacillus thuringiensis* egyik készítményét használom.

Tápanyagutánpótlásra főként tehéntrágyából készített komposztot használunk nagymennyiségben, a 3-4 éves komposzt kerül ki a területre.

Citromverbéna

Földicseresznye

– Melyek a körte és a homoktövis leggyakoribb betegségei?

– A körtében már évtizedek óta beállt a biológiai egyensúly. Amikor nagy szárazság van, meg szokott jelenni a körtebolha, ám ennél a fajtánál nem jelentős a kártétel és így ez ellen sem kell védekezni.

A homoktövis 3-5 m magasra növő vadcserje, általában olyan helyen szokták telepíteni Németországban, ahol a gátakat kell megkötni. Több méterre kinyúló gyökérzete van. Nem kell növényvédőszert alkalmazni és kevés vízzel is jól megvan. Az idei nyári nagy szárazságot is túlélte öntözés nélkül.

– Amikor a gyomnövények iránt megindítja a hadjáratot, mi az, amit csinálnak?

– Csak a kézi gyomirtás lehetséges, a rotálás eredményes. Ahová pedig a géppel nem férünk hozzá, kénytelenek vagyunk kézzel kikapálni. A tarack az egyik legkellemetlenebb gyomnövényünk.

– Hogyan történik a sorközművelés, metszés, betakarítás?

– A körtefát nem metsszük. 6-10 méter magasak a fák, az alját kaszáljuk. Gépi erőt alig lehet alkalmazni, kézzel kell leszedni a termést, itt idénymunkások segítenek. A homoktövis szedését szintén idénymunkások végzik. Kézzel szedünk, ha nem tudjuk az ágakkal lemetszeni, a földre kiterített fóliára potyog a gyümölcs. Mivel nagyon tüskés, ami kellemetlen, nem halad a munka, ezért is olyan drága a homoktövisbogyó.

A kézi szedés miatt drága a homoktövisbogyó

A földicseresznye termése

– Mit, miből dolgoz fel, hová kerülnek ezek a termékek?

– A mezőgazdasági ténykedést és az értékesítést két részre bontottam. Az értékesítés céljából létrehoztam a Biokontakt-Pirtó Kft.-t. A Biokontakt felvásárolja tőlem és az őstermelőktől a homoktövist, majd ő dolgoztatja fel erre alkalmas cégnél. A késztermék biohomoktövisvelő, üvegben kerül kiszerelésre.

A körtetermés nagyobb részben kimegy Németországba (1–2) kamionnal, a többit pedig feldolgozzuk bio körtehomoktövis, illetve körte-alma-homoktövis lének. A bioalmát külön felvásároljuk a biotermesztőktől. Ezek a készítmények kíméletes eljárással, adalékanyag hozzáadása nélkül készülnek és így biztosított a magasfokú egészséges beltartalom.

BIOKÉNT TUD ÉRTÉKESÍTENI

– A megtermelt termékeket biotermékként tudja értékesíteni?

– Ezt úgy sikerült megoldani, hogy a Biokontakt Pirtó Kft. létrehozott egy értékesítő rendszert, amelyben a kiskereskedők közvetlenül tőlünk vásárolják a feldolgozott árut és ezeket az ország különböző részein a bioüzleteikben értékesítik.

– Mire kell figyelni az egyes termékek feldolgozásánál?

– Mindenekelőtt az alapanyagnak érettnek és egészségesnek kell lennie. A berendezéseknél is első a tisztaság. A feldolgozási eljárást oly módon kell szabályozni, hogy beltartalomból a legkevesebb menjen veszendőbe. A pasztörizálást nem szabad 80°C fölé emelni, mert akkor a termék C-vitamin tartalma gyorsan bomlik. Ez az egyik legfontosabb tényező, a másik fontos dolog, hogy a gyümölcslé a préselés, a leszűrés után

azonnal kerüljön tiszta üvegekbe, és jól záró, tiszta kupakkal zárjuk. Ezenkívül tárolásnál száraz, hűvös helyen kell tárolni a terméket.

Az értékesítés végett egy raktárt nyitottam meg Budapesten, ahol a viszonteladóinkat és a bioboltokat szolgáljuk ki. Két éve folytatom ezt az értékesítést, egyre több az igény termékeinkre és hasonló gyártmányokra, melyeket lépésről lépesre tervezünk létrehozni.

– Mit szeretne még megvalósítani?

– Egészen biztos, hogy biobodzát és annak homoktövissel vegyített változatát is tervezzük. A 10%-os bio természetes gyümölcsleveket és azok különböző lékombinációit fogom létrehozni. Ezek magas beltartalmúak és nagyon egészségesek.

– Nem furcsa egy műszaki ember számára természetközeli dolgokat létrehozni?

– A műszaki ember jól tudja áttekinteni ezt a rendszert. Az öntözésnél már előjön, hogy mérnöki szemmel tervezem és alakítom ki a rendszert, kezdve az elektromos szivattyúrendszertől a nyomásellenőrzésig.

– A homoktövist is kell öntözni?

– Nem. A körtefának olyan mélyre nyúlnak a gyökerei, hogy ilyen szép levelei nem is voltak, mint ebben az évben.

Fúrtam természetes kutat, volt gémes kutunk, de abból kifogyott a víz, tudvalevően eltűnt a Homokhátságon. A talajvíz már 8 méter környékén van – ha van –, változik a klíma.

Három kutam van, 28 méter mély az egyik. A vastartalom magas, talán mangán is van benne. Ennek következtében eldugulnak a csöpögtető rendszerek. Külön oxidáló kádakat kellett felállítanom, a kútból felszívott vizet oxidáltuk, majd két-három napig hagytuk pihenni, addig míg leülepedett a vas, azután tudtuk felhasználni öntözéshez. Ha mélyebbre mennénk, akkor ihatóbb vizet találnánk.

Pirtó községnek van vízszolgáltatása, bevezettem a tanyára a vizet, a villanyt, a gázt, a telefont. Minden előfeltétel megvan, hogy jól tudjunk működni.

A JÓTÉKONY HATÁS

– Ön érzi-e a biotermékek jó hatását?

– A homoktövis immunerősítő hatású. Az egész család ezt fogyasztja évek óta.

– Milyen tanácsokat tudna adni másoknak, akik hasonlóképpen gazdálkodnak?

– 30 évig dolgoztam Németországban a minőségbiztosításban, méréstechnikában. Meggyőződésem, hogy egy termék minőségének 50 százaléka az erkölcsi hozzáállás. Csak az kerüljön a termékbe, ami belevaló, vagyis a kiváló minőségű alapanyag, ez a legelső alaptétel. Tisztán kell dolgozni, nem lehet a dolgot nem komolyan venni. A harmadik – vagy talán az első – meggyőződéssel kell a bioügyet kezelni. Az egész biogazdálkodás – és a feldolgozás is – egy alapvető szemlélet eredménye. Ne sajnálják a munkát, az erőráfordítást!

Mivel az ökogazdálkodás nem olyan gazdaságos, mint a konvencionális, ennek következtében az árak is másak, de ahogy Németországot és Ausztriát ismerem, az árak nem magasabbak a konvencionálishoz képest 15-20%-nál. Magyarországon ez még sajnos nem így van.

El kellene érni, hogy a biogazdálkodók szervezkedjenek. Sokat jelentene és minden résztvevő hasznát szolgálná egy

Hasznos növény a homoktövis, ám nehéz a termését leszedni

összefogás az értékesítésben, a beszerzésben, a szaporítóanyag-előállításban stb. Sajnos Magyarországon – de valószínű nem csak nálunk – nagyfokú bizalmatlanság észlelhető önző hozzáállással vegyítve. Messze vannak attól a fölkészültségtől, szemlélettől, amit Ausztriában és Németországban észlelek. Ez ott az elosztórendszerek felépítésénél látszik.

– Mik a jövőbeli tervei?

– Kísérletezek, hogy melyek azok a növények, amelyek szárazságtűrőek és biofeldolgozásuk lehetséges. Nagyon keveset tudtam eddig felmutatni, a tárkonyt találtam, mint szárazságtűrőt, amely talán termeszthető öntözés nélkül.

Különböző bogyók és hasonló termékek irányába fogok menni, bodza mindenképpen lesz. Külső feldolgozó üzemmel dolgoztatok, de tervezek saját kis feldolgozó üzemet is. Ugyanis, ha a biogazda a termesztést, a feldolgozást és az értékesítést teljes terjedelmében, saját kezében és felelősségében tudja tartani, akkor tud kiváló minőséget elérhető áron a fogyasztónak felkínálni.

Ilonka Mária

Először a repülés vonzotta – ma sikeres biogazdálkodó

Hámori András **biogazdálkodó Budapesten született, a Nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskolán szerzett mezőgazdasági repülőgépvezetői és gépészmérnöki diplomát. Húsz évig repült, később az MVH-nál dolgozott mezőgazdasági ellenőrzési osztályvezetőként, onnan kilépett, mondván, hogy úgyis nyugdíjba megy és a vállalkozásában fog dolgozni. Jelenleg megemelték a nyugdíjkorhatárt, így a nyugdíjas évek távolodnak. Végleg a biotermelés mellett kötelezte el magát, a családban 17 ezer biogyümölcsfát nevelnek. A pilótának végleg elege lett a vegyszerekből. Bioalmaléit az egész ország ismeri. 2004-ben az Agrofoodon vásár- és közönségdíjat nyert a család által gyártott almalé, 2009-ben az Év biogazdája lett, 2012-ben pedig a Magyarok Országos Gyűlése díjban részesült.**

Hámori András (Ilonka Mária felvétele)

A KEZDETEKRŐL

– A Nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskola Gépészmérnöki Karának Repülőgépvezető Ágazatán végeztem. Engem fiatalon a repülés vonzott. Később a MÉM Repülőgépes Szolgálat megszűnt, így saját magán légitársaságunk lett a kollégákkal. A repülés folyamatos vibrációval, 1-2 G-s túlterheléssel jár, ami erősen megviseli az ízületeket, a gerincoszlopot.

A mezőgazdasági repülőgépvezetők munka közben gyakran érintkeztek különböző erős mérgekkel, hormonhatású gyomirtó szerekkel, melyet a rendszeres orvosi vizsgálaton mérni szoktak. Nekem is volt mérgezés miatti letiltásom. Miután abbahagytam a mezőgazdasági repülést, lassan kitisztult a szervezetem. Ez eredményezte, hogy a biohoz vonzódtam és ekkor határoztam el, hogy a gazdálkodásom vegyszer nélküli lesz.

– Hogyan kezdett hozzá a gazdálkodáshoz?

– A feleségem rakamazi, szülei is gazdálkodók voltak, kárpótlással kaptak vissza földet, így kézenfekvő volt, hogy mi is próbálkozzunk.

Az egész családom ugyanazon a főiskolán végzett – én, a feleségem, a fiam és a lányom is –, csak más-más ágazaton. Szinte ugyanazok a tanárok tanítottak minket. A nejem ágazatszervező üzemmérnök, a fiam kilóg a sorból, mert a Nyíregyházi Főiskolán kommunikációs szakon végzett, a lányom pedig állattenyésztő üzemmérnök. Az egész család dolgozik: a lányom a konyhakertészettel foglalkozik, én a gyümölcsössel és a feldolgozással, a fiam pedig jön-megy és értékesít.

TUDATOS GAZDÁLKODÁS

– Mikor csatlakoztak a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.-hez?

– Körülbelül tíz éve. Elkötelezett híve vagyok ennek a szemléletmódnak. A biohoz való tartozás tudatosságot jelent. Mezőgazdasági pilótaként többször volt vegyszermérgezésem, tudom, hogy milyen utálatos vegyszerek kerülnek be az emberi szervezetbe. A vegyszerek nélkül jobb a közérzetem.

– Milyen fajokat termeszt?

– Almát, körtét, meggyet, sárgabarackot. Almából tíz fajtát, körtéből egyféle van, az Alexander Lucas, a meggyből kétféle. Két 5 hektáros darabból áll az idősebb gyümölcsös, 8 hektár a fiatal vegyes gyümölcsös. A két 5 hektárosból az egyikben az Idared, a másikban a Freedom a fő fajta. Az Idarednek a porzója a Jonathan, van benne választékbővítésként Golden Lee, Golden reinders, Sharden, Jonagored. A másik 5 hektáron van a Freedom, annak a porzója a Liberty, abban választékbővítésként van Topáz és a Florina. 3,5 hektár alma Liberty és Freedom; a körte fél hektár, Alexander Lucas. Van egy új telepítésű, teljesen fiatal egy hektár Relinda, a porzója Reanda és választékbővítésnek van a Resi. A 8 hektár az új telepítés, ebből 1 hektár vegyes gyümölcsös. 2,5 hektár meggyből Kántorjánosi és Újfehértói fajtám van.

A sárgabarackot kifejezetten az én részemre állították elő. Vad alanyon, fehér besztercei szilvatörzsön, magyar rózsa lett beoltva. Pető Feri bácsi, a Debreceni Egyetem volt tanára készítette ezeket az oltványokat.

Az igazság az, hogy ez a barack minden télen elfagyott. Gyönyörűen virágba borul és elfagy. Viszont, amelyik kipusztult, abból szilvafa lett, ez a jó benne. Azt vissza kell metszeni és akkor hajt tovább, mint szilva. A fehér besztercei szilvát már meg tudtam kóstolni. Az egy sárga, pici szilva, az íze viszont nagyon jó. Olyan, mintha ringlószilva lenne.

– Mit lehet tudni az ügyfélkörről? Kik vásárolják a termékeket?

– Főleg tudatos fogyasztók, fiatal házasok, kismamák, akik felelősséget éreznek gyermekük egészsége iránt.

– Melyik biotermékét veszi a vásárló?

– Mindegyiket viszi a fogyasztó, érési sorrendben. A Freedom érik először szeptember elején. Ezt kezdjük feldolgozni. Évente kb. 80 000 liter almalevet gyártok, többet nem. Ha a Freedom győzi, akkor csak abból csinálok lét. Ha nem, ha kevés, akkor utána csinálom még az Idaredet is.

Az Idared gyönyörű. Elsőosztályú termék, most például Szlovéniába ment el kamionban, a másodosztályú pedig megy lének. Ebben az évben a Freedom gyengén termett, ezért ki kellett egészíteni Idareddel.

A Jonathan nagyon közkedvelt, keresik a vevők. Most is árulja a fiam. Amennyi terem, azt betároljuk az utolsó darabig. Ugyanez történik a Jonagoreddel, meg a Goldennel is.

– Sárgabaracknál mi a helyzet?

– Még nem termett, csupán egy-kettő mutatóba, de még az ízét nem tudtam eldönteni, mert eddig egyetlen egészséges, érett barackot sem tudtam megenni. Vagy pici és zöld volt, vagy leesett, vagy megették a darazsak. Az igazság az, hogy egy hektáros gyümölcsösön még nem sikerült leszedni egy kiló barackot.

A „SÁMÁNLÉ" ÉS A TÖBBIEK

– Vegyük sorba: melyek a gyakoribb betegségek, kártevők és a védekezési módok?

– Az Idarednél gombabetegségekkel szemben rezet és ként használok. Van egy szer úgy hívják, hogy Vegesol eReS, réz, kén és gyümölcsfaolajnak az elegye. A használatának csak a biogazdálkodásban előírt fémréz terhelési korlát szab határt. A fémréz tartalma 0,19%, ezért folyamatosan tudom használni. A másik leggyakrabban alkalmazott szer a mészkénlé, amit magam főzök minden tavasszal, körülbelül 1 000-1 500 litert. Ezt lemosásra 3-5%, lisztharmat és levéltetű ellen 1-2% közötti dózisban használom.

Van egy másik szer is, „sámánlének" hívom. Különböző növények ázaléka, ami többek között csalánt is tartalmaz. A lényeg az, hogy az alma immunrendszerét stimulálja és az alma folyamatosan úgy érzi, mintha megtámadta volna valami betegség és védekezik. Állandóan védekezik és ezért nem betegszik meg. Ebben az évben nekem olyan kifogástalan volt az Idared, hogy mutatóban sem volt rajta varasodás. Lisztharmat volt egy kevés, mert az áttelelt, de varasodás nem. A rezisztensben a Freedom olyan ellenálló, hogy azt semmiféle gombabetegség nem bántja, csak a kártevők.

A legnagyobb kártételt a levéltetű és az almamoly okozza, ezekre a mészkénlén kívül a Madexet és a Dipelt használom. Szerintem akkor következik be az igazi átállás amikor a ragadozók és a zsákmányállatok egyensúlya kialakul, vagyis az 5.-6. évben. A kihelyezett szexferomon csapdák nem mutatnak rajzás csúcsot. Folyamatosan van kártevő, de nem magas szinten, nem éri el a biogazda ingerküszöbét.

Komoly kártételt a seregélyek okoznak, a meggytermés felét képesek tönkretenni. Egy-két meggyet lecsipegetnek, a többit összemocskolják az ürülékkel.

– Milyen tanácsot tud adni a kártevők elleni védekezéshez?

– Önuralom kell hozzá és el kell jutni arra a szintre, hogy a gazda nem permetez rögtön, ha kártevőt lát. Idén ilyen volt a lombosfa fehérmoly, amely egy enyhe fertőzés után, beavatkozás nélkül elpusztult. Véleményem szerint a preventív védekezés válik be. Akkor kell permetezni, amikor a fa egészséges. Ha akkor permetez valaki, amikor megjelenik a kártétel, akkor már rendszerint késő. Folyamatosan állandó bevonatnak kell lenni a nem rezisztens gyümölcsfán.

TÁPANYAGUTÁNPÓTLÁS

– Hogyan történik a tápanyag-utánpótlás?

– Szerves trágyával. Bérbe adtuk a legelőnket egy tehenészeti telepnek, ahonnan extenzíven tartott állatok trágyáját kapjuk cserébe. Van egy oldalazó trágyaszóró gépünk, amely az egy méteres facsíkra szórja a trágyát. Minden a gyümölcsösben dolgozó gépem oldalazó: a trágyaszóró, a fűkasza, a talajmaró, a tárcsa. A sorköz gyepesített, feleslegesen nem művelem azt, így a gyomflóra összetétele ideális, van benne bőven pillangós, nem szárad a talaj, nem ázik át, bármikor rá tudok menni.

A gyümölcsös természeti adottságai olyanok, hogy van benne akácerdő sziget, fasor, bokorsor, szántó, a domborzata is összetett, a hasznos rovarok áttelelése biztosított. Még rókaodú is van benne. A ragadozó madarak egy kiszáradt nyárfa tetején szoktak időzni.

Egészséges lett az idei almatermés

Feldolgozóüzem

Almamosás feldolgozás előtt

– Hogyan tudják megőrizni a gyümölcs ízét, vitamintartalmát?

– Rendkívül gyorsan dolgozom fel az almát, a feldolgozóüzem a gyümölcsöstől mintegy 500 méterre van, így a beszállítás nagyon gyors. A szüret együtt zajlik a feldolgozással. A leszüretelt almát másnap, de legkésőbb két nap múlva feldolgozzuk, nincs ideje romlásnak indulni. Az almalevet mindig ugyanazzal a fajtaösszetétellel csináljuk, így minősége, íze állandó. A tartósítás 80°C-os könnyű pasztőrözés, emiatt a vitamin- és aromaanyagok nagy része megmarad.

– Hogyan valósult meg a feldolgozó üzem?

– Több pályázat épült egymásra: két AVOP pályázatból az üzem, egy EMVA pályázatból pedig a hűtőház lett kész. Maximum kétezer liter almalevet tudunk naponta gyártani. A gyártósor a következőkből tevődik össze: egy ventillációs mosóból, válogató asztalból, újabb mosóból, csigás felvonóból, darálóból, szalagprésből, egy szivattyúból és két ülepítő tartályból. Négy óra ülepítés után egy hőcserélőn megy keresztül az almalé, majd egy elektronikus mérlegen 80°C-on töltjük fel a 3 vagy 5 literes bag in box zacskókat. Két-három napig hűl, majd megy a hűtőházba. A termékeket a bioboltokban és biopiacokon értékesítjük.

A konyhakertünk Virányos falu mellett 1,5 hektár zárt, öntözött terület. Ezt leányom, Andrea műveli. Paprika, paradicsom, saláta, retek és egyéb konyhakerti növényeket termel benne.

– Mik a további tervei?

– Rengeteg ötletem van. Különböző ízesítésű vegyes gyümölcsleveket szeretnék készíteni. Őszibarackosat, narancsosat, fekete szedreset, áfonyásat.

Zöldséglevekből már a próbagyártáson túl van a céklalé, a répalé, a vegyes zöldséglé, a sütőtöklé. Nagy lehetőségek vannak a melléktermék feldolgozásban. A gyártás során keletkező nagy mennyiségű almatörköly alapanyagául szolgálhatna különböző természetes kozmetikumoknak vagy a pektin gyártásnak.

Ilonka Mária

A feldolgozóüzemben

BIO ABERDEEN ANGUSOK HAZÁNKBAN

A 800 lakosú Újtikos külterületén gazdálkodik *Béke Nóra* és édesapja *Béke László*. Nóra 18 évig Németországban élt. Párjával, a német *Uwe*val szokatlan vállalkozásba fogtak.

Nóra közgazdász, aki Németországban a Deutsche Telekom konferenciaszállodáinak (Hamburgtól-Münchenig) volt a marketingvezetője. Uwe építész, aki cégével hosszú évekig felhőkarcolók üveghomlokzatát szerelte a londoni banknegyedben. A pár néhány éve új kihívást vállalt fel. Nóra édesapjának köszönhetően – aki juhtenyésztéssel foglalkozik és a szükséges biolegelőkkel rendelkezik – belevágtak a meglévő infrastruktúra kihasználásával a húsmarha tenyésztésbe.

Uwet különböző kötelezettségei még Németországhoz kötik, többek között agrármenedzseri tanulmányai. Érthető, ha a Londonban gasztronómiailag elkényeztetett Uwe és a hotelszektorban járatos Nóra, aki a különböző konferenciák előkészítése során a legexkluzívabb fogyasztói igényeket is megismerte, Magyarországon lehetőséget láttak a csúcsminőségű marhahús előállításában. Béke Nóra tehát édesapjának nyomdokaiba lépett, igaz nem juhokkal, hanem biohúsmarhákkal alakította meg családi gazdaságát.

Aberdeen Angus – hazánkban ritka (szarv nélküli) szarvasmarha

A KEZDETEKRŐL

– Kérem, mutassa be a környezetet, ahol jelenleg gazdálkodnak az édesapjával. Mikor csatlakoztak a biomozgalomhoz?

– Külterületen található a tanyánk, de közigazgatásilag a Hajdú-Bihar megyei Újtikoshoz tartozik. Helyileg nagyon szorosan, de gazdaságilag teljesen külön, egymástól függetlenül vezetjük édesapámmal gazdaságunkat.

Édesapám évekig a kereskedelemben dolgozott, később gyermekkori álmát valósította meg. Juhtenyésztéssel foglalkozik konvencionális formában mintegy 15 éve. Legelői, néhány hektár szántója azonban már hosszú évek óta bio minősítéssel rendelkeznek (a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. ellenőrzése alatt). Számomra ez adott lehetőséget, illetve kiindulópontot egy biohúsmarha tenyészet létrehozásához. Én a gazdaságomat így azonnal a megalapításakor (2009 nyarán) bioalapokra tudtam építeni, amiért nagy köszönettel tartozom édesapámnak. Az állattenyésztés a végzettségemhez csupán közvetetten kapcsolódik, csak a végtermék tőkehús vonatkozásában. Vendéglátóipari Főiskolát végeztem, közgazdász vagyok. A családi gazdaság lehetőségei vonzottak, hogy fennmaradjon ez a gazdaság. A kezdetekkor az édesapám rendelkezésemre bocsátott néhány hektár legelőt és szántót is. Azonnal bioállatokat vásároltam Ausztriában.

RITKA SZARVASMARHA FAJTA

– Kérem, mutassa be a szarvasmarha fajtát. Honnan ered?

– Magyarországon kevésbé, de Európában ez a fajta nagyon elterjedt. Nyugat-európai éttermekben lehet angus steaket kapni. Már 2008-ban elkezdtük megtervezni, hogy honnan vásároljuk a tenyészet alapjait. Alapvetően különbséget kell tenni a tisztavérű Aberdeen Angus és a hazánkban inkább elterjedt német fajta (Deutsch Angus) között, ami egy keresztezett változat. Az Aberdeen Angus (rövidítve A. A.) fajta története Skóciába, az 1870-es évekre nyúlik vissza, nevét arról a két grófságról kapta, amelyek fontos szerepet játszottak a nemesítésében. Itt kezdődött el a ma egyik legkedveltebb húsmarha tenyésztése. Tenyésztik egész Európában, a Brit szigeteken, Kanadában, az Amerikai Egyesült Államokban, Dél-Amerikában, Ausztráliában, Új-Zélandon.

Az A. A. nemes, finom fejű, izmos nyakú, genetikailag szarv nélküli marha. Háta egyenes, alsó és felső vonala párhuzamos, ezáltal megjelenése nagyon elegáns. Csontozata finom és vékony. Színe többnyire fekete, de rejtett vörös, illetve ritkán teljesen vörös színváltozata is kialakult. A végtermék, ami belőle készül, a tőkehús. Azáltal, hogy finom rostú, jól erezett, márványozott húst fejleszt – világszerte nagyon keresett fajta. Nagyon ízletes húsa különösen a steak rajongói körében tette híressé.

– Milyen előnyös tulajdonságai vannak még ennek a fajtának?

– További előnyös tulajdonságai a gyors fejlődés, a korai ivarérettség (az üszők 15 hónapos kortól termékenyíthetők), a kitűnő szaporodó képesség, a könnyű ellés (születéskori testtömeg: 25-30 kg) és a kiváló borjúnevelő képessége.

KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓD

– Szükség van-e különleges bánásmódra az állatok gondozásában?

– Nem tejelő szarvasmarhákról van szó, melyek hozzá vannak szokva az emberi közelséghez. Ám ezeket az állatokat nem háziállatként kell kezelni, emberi erővel nem lehet bírni velük. Egy 1 200 kg-os bikánál az emberi erőnek semmi esélye sincs. Ezekkel az állatokkal csak az a személy tud jól bánni, aki érti az állatok viselkedését, aki mentális kapcsolatot tud kialakítani velük, hatást tud gyakorolni rájuk.

Nem elhanyagolandó tényező, hogy nem agresszív fajta, szarva nincs, esetleges sérülés veszélye nem áll fenn sem az ember, sem a többi állat számára sem. Ennek ellenére nem javasolnám, hogy idegenek belépjenek egy karámba, amely a bikák „fennhatósága” alá tartozik.

– Betegségekkel szemben hogyan viselkednek az állatok?

– A betegségekkel szemben ellenállóak, ez erre a fajtára jellemző. Betegségkezelése miatt állatorvos még nem volt jelen a marháink között. Az állományunk négyes mentes, nem IBR vakcinázott státuszú és az egészségmegőrzés céljából nagyon figyelünk az állatokra. Nem tudok betegségről beszámolni.

– Ez az egészséges takarmányozás eredménye?

– Igen, a mi állataink természetes módon, állatbarát tartási körülmények között vannak. Kitűnő bánásmód és egészséges táplálkozás biztosítja állataink kiváló közérzetét. Teheneink egész évben a szabad ég alatt tartózkodnak. Tavasztól őszig biolegelőink füvét eszik, télen zömében szénát és szalmát kapnak, kiegészítésképpen egyéb biotakarmányokat is.

Az állatokat célszerű több gulyában tartani, legelésüket szakaszosan, villanypásztor által határolt területekkel biztosítjuk.

Intenzív hizlalást nem végzünk, mert hajlamos a fajta az erős faggyúsodásra és ezt az európai húspiac (ellentétben az amerikaival) nem részesíti előnyben.

Jól tűrik a szélsőséges időjárást is. Ám amikor nagyon meleg van, akkor árnyékot nekik is biztosítunk.

AZ ÁLLOMÁNY SZAPORODÁSA

– Hogyan szaporítják az állományt?

– Jelenleg két tenyészbikával rendelkezünk, elvégzik természetes úton a termékenyítést, amit szakaszokban szabályozunk. Van egy őszi (október-december) és egy tavaszi (január-április) ellési periódusunk. Semmit sem bízunk a véletlenre. Fedező bikáink előzetes DNS-vizsgálaton estek át, mely során a labor célzottan vizsgálta egyes gének, illetve géncsoportok tulajdonságait, így nagy valószínűséggel megállapítható, milyen örökítő értékkel rendelkezik a bika, elsősorban a húsuk kiváló márványozott és lágy tulajdonságainak vonatkozásában.

Tenyészetünkben csak a legjobb „GenStar” eredményt elért bikák lehetnek apaállatok. A borjakat legalább 8 hónapig az anyjuk mellett tartjuk. Az ellés problémamentesen történik.

– Mire kell különösen figyelni a tartás során?

– A legfontosabb, hogy állatainknak mindig jó komfortérzete legyen. Ide tartozik az elegendő hely, továbbá nyáron a nagy hőségben lehetőségük legyen árnyékba vonulni, télen pedig száraz, szélvédett helyre tudjanak húzódni. A folyamatosan rendelkezésükre álló vízellátás magától értetődő.

Arra is ügyelnünk kell, hogy ne hízzanak el. Az elhízott

A. A. robosztus tenyészbika

állatok reprodukciós képessége csökken, az ellés nehézkessé válhat. Extenzíven tartjuk őket és egész évben füvet esznek.

– Úgy tudom, nagyon ritka Magyarországon, hogy Aberdeen Angus fajtát tartanak. Tudomásom szerint bioban másnak nincs is ilyen az országban. Mégis, honnan jött az ötlet a tartásukra, honnan szerezték be őket?

– Számunkra a fajta kiválasztásában az abszolút elsőbbséget élvező követelmény volt a kiváló minőségű húst fejlesztő húsmarha megtalálása. A húsminőséget befolyásoló tényezők közül a legalapvetőbb volt a jó genetikai tulajdonságok elérése. Az A. A. húsa a legigényesebb vásárlói kívánságokat is kielégíti.

Továbbá elemezve az igen szélsőséges, állattenyésztésre ható kelet-magyarországi viszonyokat, helyi adottságainkat, ez a fajta tűnt számunkra a legmegfelelőbbnek. Extenzív tartásban gyorsan fejlődik. Jól tűri a nagy hőmérséklet különbségeket (téli-nyári), nem igényel legelésen kívül plusz takarmányt. Ezenkívül fontos volt számunkra a jó reprodukciós képessége, a kitűnő anyai tulajdonsága, nem utolsó sorban a könnyű ellés.

Valóban, Magyarországon egy másik bio, tisztavérű Aberdeen Angus állomány létezéséről a mai napig nem tudok. A számos telefonos érdeklődés bio tenyészállataink iránt, (különösen a tőlünk keletebbre fekvő országokból) is ezt bizonyítják. Így nem is állt módunkban egy Magyarországon vásárolt állománnyal indítani, hiszen mércénket kezdettől fogva nagyon magasra tettük (értékes genetikával rendelkező, egészséges állatok), egészséges, prémium húst akartunk létrehozni. Országhatárokat átlépve, több nyugat-európai

Fekete és vörös A. A. szarvasmarhák

ország húsmarha tenyészeteivel álltunk kapcsolatban, mintegy háromnegyed évet töltöttünk el a számunkra legmegbízhatóbbnak tűnő tenyészet felkutatásával. Egy olyan osztrák partnerre bukkantunk, aki szakmai körökben nemzetközileg elismert, nem szokatlan, hogy egy kanadai díjazás zsűri tagja, akivel a mai napig rendszeres kapcsolatot ápolunk, közös továbbképzéseken veszünk részt. A háromnegyed év komoly kutatással telt el, hogy melyik fajta lenne az, amellyel a leginkább ki tudjuk elégíteni a fogyasztói elvárásokat.

GULYÁKBA RENDEZIK

– Mekkora az állomány?
– Elindult nálunk az őszi ellés, szakaszosan elletünk. 62 az állomány létszáma, ebből 28 anyatehén, két tenyészbika, a többi növendékbika, növendék üsző és borjak. Annak megfelelően állítjuk össze a gulyákat, hogy kárt ne tegyenek egymásban. Időben végezzük az elválasztást (az anyját a bikától).
– Mi történik a bikákkal az elválasztás után?
– Ellentétben a magyar gazdákkal, akik jellemzően növendékkorban élve értékesítik az állatokat, az üszőket, bikákat, mi csak tenyészállatot értékesítünk élve. A hangsúly pedig a húsértékesítésen van. A fogyasztóknak közvetlenül adjuk el a tőkehúst.
– Mivel ritka fajtáról van szó, amely unikum a marhahúskedvelők asztalán, mekkora az értékesítési ár mondjuk a szürke marháéval összehasonlítva?
– Egy marketing szakembernek természetesen ismernie kell a felvevő piacot, a reális fogyasztói árakat, a piac többi szereplője által bevezetett árakat. De az almát nem lehet a körtével összehasonlítani, pedig mindkettő gyümölcs.

KÖZVETLEN ÉRTÉKESÍTÉS

– Hova és milyen formában értékesítik az állatokat (élő állatként vagy feldolgozott formában)?
A hangsúly jelenleg a húsértékesítésen van. Természetesen ez összefügg a jelenlegi méretünkkel, hiszen ez csak egy kisebb gazdaságban oldható meg, mert többletmunkát jelent és a piac felvevőképessége is határt szab. Mint említettem, a fogyasztóknak közvetlen értékesítünk, minden köztes értékesítési csatorna nélkül.

Az optimális vágási kor megválasztása szintén kiemelt fontosságú tényező. A túl fiatalon levágott marhák húsa nem tudja az elvárt élvezetet nyújtani, hiszen a márványozottság csak egy, már kifejlett állat húsában indul meg, akkor alakul ki a komplex íz.

18-24 hónapos kor között vágjuk le őket. A húst pár hétig érleltetjük, mielőtt a fogyasztók asztalára kerül. Az érlelés folyamán bontakozik ki a steak rajongói által úgy imádott, erőteljes aroma, zamat és lesz a hús lágy, szaftos.

A. A. szarvasmarhagulya

A VETÉSFORGÓ IS LÉNYEGES

– Mekkora területen gazdálkodnak?
– Édesapámmal gazdálkodunk, kevesebb, mint 300 hektáron van legelő, szántó és erdő. Ebben nagyon kis részben vannak bérelt területek is. Amit én használok, 100 hektár, ebben van 24 hektár szántó, a többi legelő.
– Milyen növényeket termesztenek, mire figyelnek a vetésforgó, gyomirtás, tápanyagutánpótlás tekintetében?
– Tulajdonképpen elég lenne az állatainknak a széna és egy kis szalma. De mivel a fű minősége is és mennyisége is nagyon ingadozó, megbízhatatlan (a szélsőséges időjárás következtében), kénytelenek vagyunk a téli takarmányt kiegészíteni. Rendszeresen beviszek Budapestre egy laborba bevizsgáltatni füvet, megnézetem a beltartalmát, hogy biztos legyek benne, az állatok megkapják a szükséges tápanyagot.

Az elmúlt három évben a Somogy megyei Krisna Völgyből vásároltunk gabonát (zab, árpa, rozs), azzal egészítettük ki télen a rendelkezésünkre álló szénát, szalmát. 2012 nyara óta magunk termesztjük meg a szükséges pótlást, most zölden levágott, befóliázott zab vár az állatokra. Az őszi rozsunkat elvetettük, amit tavasszal szintén zölden vágunk le és fóliázunk. Ezt követően szudáni fű kerül a helyére, amit kétszer fogunk kaszálni és fóliázni. A most induló vetésforgónk a következő: egyharmad lucerna (a zab helyére kerül), kétharmad őszi rozs felváltva szudáni fűvel. Az édesapámtól az idén kaptam szántót, ettől kezdve magunk termeljük meg a szükséges takarmánypótlást.

Nem irtunk gyomot. Mivel zölden kaszáljuk le a vetést, nem jelent számunkra gondot egy kis gyom megléte, nem befolyásolja a minőséget.

A tápanyagutánpótlás kizárólag a gazdaságunkban létrejött szerves trágya kihordásával történik.
– Milyen irányba fognak tovább fejlődni?
– Az állomány végső mérete kb. 100 anyatehénnél lesz. Akkor már teljesen más marketing koncepció alapján kell működnünk, de reméljük, meg tudjuk tartani a személyes kapcsolatot a fogyasztóink nagy részével. Erre azért fektetünk nagy hangsúlyt, mert a visszajelzések tükörképei a fogyasztási szokások változásának, a termékkel szembeni elvárásoknak. Ez feltétele a nemzetközileg is versenyképes termék előállításának.
– Mi az, amit a biogazdálkodásban a legfontosabbnak tart?
– Alapvető életfelfogásnak és életformának tartom. Amikor Németországban éltem, akkor is fontosnak tartottam, hogy ismerjem az élelmiszer származási helyét, természetesen előnyben részesítettem a regionális termékeket, a hosszú utat bejártakkal szemben. A biogazdálkodásnak is ez adja meg az egyik értékét.

– ILMA –

FAJTÁK ÉS TARTÁSMÓDOK A MENNYISÉGI ÉS A MINŐSÉGI SZEMLÉLETŰ ÁLLATTENYÉSZTÉSBEN

ÁLLATTENYÉSZTÉSÜNK GONDJAI: ÁGAZATI ÁTTEKINTÉS

Gatyás kecskék Székelydályán

A hazai állattenyésztést több évtizede veszélyeztetett agrárágazatként kell kezelnünk. A Magyarországon tenyésztésre használt genetikai alapok jelentős részét – egyes fajtacsoportokon belül szinte kizárólag – külföldi fajták vagy hibridek adják, melyek tenyésztésben tartásához és termeléséhez a fajtákkal együtt technológiai rendszereket is importálnunk kell, azaz nagy ráfordítással működő rendszereket vagyunk kénytelenek fenntartani. Az állományok takarmányellátásának hazai bázisa adott, azonban – különösen az abraktakarmányt fogyasztó fajok esetében – az alapanyagok áringadozásai és a saját takarmányszükségletet megtermelni képes vegyes gazdaságok alacsony aránya miatt, az intenzív állattenyésztési ágazatok gazdaságosságát egyébként is meghatározó takarmányozási költségek sok esetben a termelést teszik lehetetlenné.

További gazdasági hátrányt jelentenek a kötelező – pl. az ún. állatjóléti célú vagy egyéb előírások betartása, ill. a szélsőséges időjárási események miatt szükséges –, új beruházások és többletköltségek. A dömpingáron humán élelmezésre hazánkba bejutó, sok esetben silány minőségű állati termékek pedig a piac oldaláról nehezítik a hazai állattenyésztési ágazatok helyzetét.

Sajnos az intenzív állattenyésztés általánosságban mostohának nevezhető sorsát okozó tényezők nagyobb részétől az ökológiai állattenyésztés sem képes függetlenítenie magát, és az „életben maradáshoz” sok esetben szakítania kell a fenntarthatósági alapelvekkel. Ennek elsődleges oka, hogy az elsősorban önellátásra és csak másodsorban piacra termelő, ennek ellenére az ökológiai típusú gazdálkodás bázisát jelentő és a régi fajták tartására alkalmas kis családi vegyes gazdaságok nagyobb része megszűnt, melynek következtében a különleges minőségű termékek előállítására alkalmas, régi fajták kiszorultak a termelésből, ami a gazdálkodás sokszínűségének lehetőségét tovább rontja és a termelést fenntarthatatlanná teszi.

FENNTARTHATÓSÁG ÉS ÁLLATTENYÉSZTÉS

Bodó és Szalay (Génbázisok megőrzése a fenntartható állattenyésztésben. Állattenyésztés és Takarmányozás 56(5):403-413. 2007) nyomán szóljunk néhány szót a fenntarthatóságról, mely fogalom a gyakran szinonimaként hangoztatott „fenntartható fejlődés” cáfolata, különösen a környezet és ezen belül az agrárkörnyezet fenntarthatósága tekintetében.

A fenntarthatóság az általános meghatározás szerint a jelen szükségleteinek kielégítését jelenti oly módon, hogy ezzel nem veszélyeztetjük a jövő generációk lehetőségét abban, hogy ők is kielégíthessék saját igényeiket. Különbséget kell tennünk ökológiai (környezeti), gazdasági és szociális fenntarthatóság között, azonban az ökológiai fenntarthatóság a globális ökoszisztéma mint „természeti tőke” megőrzését jelenti, és így meghatározó szerepet játszik a teljes fenntarthatóságon belül, hiszen alapfeltétele mind a gazdasági, mind a szociális fenntarthatóságnak. Ennek megfelelően, a mezőgazdaság – és ezen belül az állattenyésztés – fenntarthatóságát a fogalom ökológiai szemléletű meghatározásával közelíthetjük meg a legjobban. Az ökológiai fenntarthatóság a civilizáció és az emberi tevékenység olyan jellegű átalakítása, melynek során a társadalom és annak szereplői, illetve gazdaságai képesek szükségleteik lehető legmagasabb szintű kielégítésére oly módon, hogy mindeközben hosszú távon megőrzik a biológiai sokféleséget (biodiverzitást) és a természetes ökológiai rendszereket (ökoszisztémákat). A mezőgazdasági termelés fenntarthatósága tehát a mezőgazdaság olyan jellegű alakítása, amely a jelenlegi szükségletek kielégítését az agro-biodiverzitás és az agro-ökoszisztémák hosszú távú megőrzésével éri el.

Legelő marhák a gyümölcsösben

A fenntarthatóság és a háziállat-géntartalékok védelme egymást feltételező fogalmak. Részint a mezőgazdaság természeti forrásai csak a helyi agro-biodiverzitás részét képező, régi fajtákkal hasznosíthatók fenntartható módon, részint csak az ökológiailag fenntartható mezőgazdaság képes a haszonállat-géntartalékokat a helyi környezeti feltételektől függő mezőgazdasági rendszerek szerves részeként kezelni oly módon, hogy az évszázadok alatt kialakult agro-ökoszisztémák ne sérüljenek.

ÁGAZATI ÉS REGIONÁLIS KÜLÖNBSÉGEK AZ ÁLLATTENYÉSZTÉSBEN

A fent vázolt képet az egyes állattenyésztési ágazatok eltérő helyzete árnyalhatja. Megfelelő állatsűrűség és tartásmód mellett a helyi fajtákra alapozott legelő-kérődző ökoszisztémák igen hatékonyak a fenntartható, jó minőségű fehérjében gazdag táplálék előállításában, minimális környezeti hatások mellett. Kizárólag legeltetéssel a világ összes hústermelésének mintegy 9%-át termelik, míg globálisan az összes hús 54%-a és a tej 90%-a a fejlődő országokra jellemző vegyes gazdálkodásból származik.

A helyzet jóval bonyolultabb az „állattenyésztő ipar” legintenzívebb ágazatai, a sertés- és a baromfitenyésztés esetében, amelyek többnyire erősen specializált, sok esetben „túltenyésztett” fajtákat használnak. Ezekben az ágazatokban a helyi fajtákra alapozott, ökológiai típusú gazdálkodási formák felelnek meg leginkább a fenntarthatóság alapelveinek.

A fejlődő országok tradicionális vegyes gazdálkodása kielégíti, míg a fejlett országok ökológiai (organikus, bio) gazdálkodása igyekszik kielégíteni az említett feltételeket. Az utóbbi esetében azonban meg kell említenünk, hogy az elvesztett tradíciók helyett újak kialakítása sohasem könnyű feladat, és különösen nem lehet az akkor, ha – John Hodges-t idézve – csupán az „együgyű, kizárólag a profitot tekintő” („simple minded on profit”), mennyiségi szemlélettel rendelkező állattenyésztési rendszerekben gondolkodunk!

EGY OPTIMISTA JAVASLAT

A helyi viszonyokhoz alkalmazkodott, régi magyar haszonállatfajták a hosszú távon fenntartható, környezet- és természetbarát, alacsony ráfordítással működtethető tenyésztési módok helyreállításában, az alternatív, ökológiai típusú állattenyésztés és -tartás ismételt kialakításában, különleges minőségű, hungarikumként értékesíthető – mint a már piacon lévő szürke marha, bivaly és mangalica, illeve a kialakítás alatt lévő HU-BA baromfi – termékek fejlesztésében játszhatnak meghatározó szerepet. A háziállat-géntartalékok fenntartható hasznosítását célzó fejlesztések és az így kialakított rendszerek működtetése során figyelembe kell vennünk a helyi lakosság hagyományait, szokásait, szükségleteit és igényeit, ami lehetővé teszi sokféle helyi termék előállítását és erre építve az ökológiai vegyes gazdálkodás széleskörű elterjesztését.

dr. Szalay István

Bronz- és rézpulykák télen

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK ITTHON ÉS A VILÁGBAN

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN (SZERVEZŐ, HONLAP)
*Január	Téli intenzív biodinamikus tanfolyam	Biodinamikus Közhasznú Egyesület, Gödöllő
Január 18-27.	Grüne Woche (Zöld Hét Nemzetközi Élelmiszeripari, Mezőgazdasági és Kertészeti Kiállítás)	Németország, Berlin
Január 22-23.	Ökológiai Gazdálkodók Konferenciája 2013	Egyesült Királyság, Birmingham (www.organicresearchcentre.com)
Január 23-24.	BioVak 2013	Hollandia, Zwolle (www.biovak.nl)
Január 28-30.	Millésime Bio 2013 (Biobor szakkiállítás és vásár)	Franciaország, Montpellier (www.millesime-bio.com)
Január 30. – Február 2.	AGROmashEXPO, AgrárgépShow 31. Nemzetközi mezőgazdasági és mezőgép kiállítás	HUNGEXPO Budapesti Vásárközpont (www.agromashexpo.hu)
Január 30. – Február 2.	Szőlészet és Borászat, Magyar Kert Kiállítás	HUNGEXPO Budapesti Vásárközpont (www.szpkiallitas.hu, www.kertkiallitas.hu)
Január 31. – Február 3.	32. Ökológiai Gazdálkodás Konferencia és Kiállítás	Kanada, Guelph, Ontario (www.guelphorganicconf.ca)
Február 7-9.	Organicology 2013	(www.organicology.org)
Február 13-16.	BioFach, Vivaness 2013	Németország, Nürnberg (www.biofach.com)

A *-al jelölt események pontos időpontja még nem ismert

Grüne Woche – Zöld Hét Nemzetközi Élelmiszeripari, Mezőgazdasági és Kertészeti Kiállítás *(2013. január 18-27.).* 1926 óta, idén 78. alkalommal rendezik meg a nemzetközi Zöld Hét rendezvényt, amelynek középpontjában az élelmiszeripar, a mezőgazdaság és a kertészet áll. Egyre nagyobb szerepet kapnak a megújuló erőforrások, az ökológiai gazdálkodás és az öko termékek, a Fair Trade, a vidékfejlesztés és a kertészet. A termékek széles körével találkozhatnak a résztvevők: élelmiszerek és luxuscikkek a világ minden tájáról, friss termékek, sör, bor és egyéb italok, húsok, tenger gyümölcsei, teák, gyógy- és fűszernövények, mezőgazdasági és kertészeti gépek, vetőmagok, üvegházi és kertészeti eszközök, tenyészállatok, házi kedvencek, vadász- és horgászfelszerelések, konyhai kiegészítők.

Ökológiai Gazdálkodók Konferenciája 2013 *(2013. január 22-23.).* Az évente megrendezett konferencia az az esemény, amelyen találkozhatnak egymással az ökogazdálkodók, a fenntartható élelmiszer előállítás ökológiai megközelítése iránt érdeklődő szokványos gazdálkodást folytatók, kutatók és szaktanácsadók. Idén az innováció a kulcsszó. A konferencia lehetőséget biztosít a résztvevők számára, hogy meghallgathassák és megvitathassák a legújabb, már vizsgált ötleteket és újabb előremozdító témákat vessenek fel.

BioVak 2013 *(2013. január 23-24.).* A BioVak célközönsége többek között a gazdálkodók, zöldségtermesztők, vetőmag-előállító vállalatok, feldolgozók, nagykereskedők, étkeztető vállalatok, iskolai konyhák, bevásárlóközpontok és egészségügyi intézmények. Számos érdekes szemináriumot, kongresszust és workshopot szerveznek. Az élelmiszerek mellett szó lesz a fenntartható tervezésről és életmódról, a csomagolóanyagokról, tisztítószerekről, textilekről, ruházatról is. A rendezvény ismét az ökológiai és a fenntartható szokványos gazdálkodásban használható különleges, innovatív mezőgazdasági gépek bemutatóhelye lesz. 2012-ben az új témák a városi mezőgazdálkodás és a természetes kozmetikumok voltak és ez 2013-ban is folytatódik.

Millésime Bio – Biobor szakkiállítás és vásár *(2013. január 28-30.).* A rendezvényt 1993-ban szervezte meg először néhány borász a Languedoc-Roussillon régióból. Céljuk az ökológiai szőlőből előállított boraik népszerűsítése volt, valamint szerették volna bemutatni az új évjáratokat a fogyasztók számára. Az esemény azóta nagyra nőtt, azonban a barátságos és demokratikus légkör a régi. A Millésime Bio minden év januárjában zajlik. Az ökológiai szőlőből készült borok hatalmas választékát kínálják, több mint 580 borászat mutatkozik be (Argentína, Ausztria, Bulgária, Egyiptom, Franciaország, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Dél-Afrika, Spanyolország, Svájc, USA stb.).

AGROmashHEXPO, AgrárgépShow – 31. Nemzetközi mezőgazdasági és mezőgép kiállítás *(2013. január 30 – február 2.).* Az agrárágazat legrangosabb szezonnyitó rendezvénye, az AGROmashEXPO 2013-ban is a megszokott január végi időpontban várja az agrárium szereplőit, a szezon előtti első megmérettetésre. Ebben az időszakban ez lesz az egyetlen rendezvény Magyarországon, melyen bemutathatják újdonságaikat a gyártók és forgalmazók.

A 2013-as év kuriózuma lesz, hogy az AGROmashEXPO-val egy időben, egy helyen, társrendezvényeként kerül megrendezésre az AgrárgépShow. A széles kínálat jegyében a szervezők tovább bővítették a tematikát, így bekerült a csomagolás, a vízgazdálkodás és a megújuló energia mezőgazdasági célú hasznosítása is.

Szőlészet és Borászat, Magyar Kert Kiállítás *(2013. január 30. – február 2.).* A kiállítás tematikája a teljes technológiai folyamatot lefedi, így minden termék, technológia és szolgáltatás ami a borhoz kapcsolódik bemutatkozik a kiállításon. Minden évben egy vendég borrégió mutatkozik be borkóstolókkal és előadásokkal. Az adott borrégió borászai mellett egyéb borászatok is megjelennek, részben kiállítóként, részben pedig a Fórum színpadon vesznek részt, megosztva tapasztalataikat a látogatókkal. A szervezők a látogatók számára a legújabb trendeket, fejlődési irányokat, valamint kitörési pontokat a kapcsolódó előadások segítségével igyekszenek felvonultatni. Ízelítőül néhány a tervezett témákból:

- nemzetközi borversenyek tapasztalatai, eredményei,
- borászati technológiai újdonságok,
- kerekasztal beszélgetés a borexport lehetőségeiről,
- borjog és borszabályozási kérdések.

Baliné Seléndy Eszter

PREVENCIÓ ÉS TENYÉSZTÉSI LEHETŐSÉGEK A BIOMÉHÉSZETBEN

Sok évszázadon keresztül a méhészetben is a természetes védekezési lehetőségek ismerete, alkalmazása volt az egyetlen eszköz a méhész kezében a betegségek és kártevők elleni küzdelemben. Nézzük meg, hogy milyen eszközök tartoznak ide!

Bármely betegség vagy kártevő esetén alapvető a kór és a kórokozó minél pontosabb ismerete, természetesen a méhcsalád és környezetével összefüggő, korábban már megszerzett tudás birtokában. Erre alapozhatjuk a megelőző, azaz a preventív eljárásokat, illetve a célzott kezeléseket is.

A méhészetben is jól körülhatárolható korszakokat különböztetünk meg a betegségekkel kapcsolatban. A 20. században jelentős változásoknak lehettünk tanúi ezen a téren is. Az egyik az antibiotikumok felfedezése, majd a méhészetben történő felhasználása volt.

Esetünkben elsősorban a Nosema-kór leküzdésére és az ún. enyhébb (európai) költésrothadás kezelésére volt engedélyezve. Még néhány évtizeddel ezelőtt, a konkrét betegség elleni kezelés is összeforrt a ma már vitatott formájú „megelőzés"-sel. Az idősebb korosztály még jól emlékszik a központilag gyártott Fumerra gyógylepényre, amely az említett betegségek megelőzésére is javasolta két antibiotikum felhasználását, etetését. Ez akkor gyorsan, a méhészeti technológia tavaszi, szinte „kötelező" eszköztárába került. Könnyű megérteni, hogy miért. Melyik méhész ne szeretne a hosszú tél után valamivel segíteni a családjainak? Erre jó lehetőség a puha cukorlepény. Nincs betegség? Esetleg még nem is tudom, de lehet! Egy csapásra elintézhető három probléma! Természetes, hogy népszerű volt. Ennek hatása még napjainkban is érződik, hiszen a generációk átadják egymásnak a tudást, a gyakorlatot, sajnos érdemi frissítések nélkül is. Pedig azóta lényeges változások történtek a méhészet, méhészeti termékek, ill. azok minőség iránti igénye területén is, nemcsak az ökológiai gazdálkodásban!

A másik korszakot a sokat emlegetett varroa atka *(Varroa destructor)* 1978-as hazai megjelenése, majd elterjedése jelentette.

Az említett két lényeges változás (antibiotikumok és a varroa atka elleni kezelések) előtt nem is különíthetjük el a méhészetet konvencionális (hagyományos) és bio irányzatra. Természetesen, akkor sem méhészkedett mindenki egyformán, de az eltérések többnyire megmaradtak a „mindenki máshogy csinálja" megközelítésnél, mivel a mai, szigorúbb előírások, illetve azok tartalma még nem érvényesült a gyakorlatban.

Nézzük meg a méhtenyésztésben rejlő lehetőségeket!

Más állatfajokkal összehasonlítva jelentős különbségeket tapasztalhatunk, részben a párzási sajátosságokat figyelembe véve (pl. egy méhanya 8-10 here ivarsejtjeivel termékenyülve évekig biztosítja az utódokat, illetve a hím egyedek haploid genetikai jellege a szűznemzés miatt). Ennek a különleges helyzetnek természetesen lehetnek előnyei és hátrányai is. Az ökológiai gazdálkodásban kiemelten előnyös tulajdonság a biodiverzitás, azaz a lehetőség szerinti legszélesebb génkészlet megőrzése, majd felhasználhatósága. Ez számos esetben az alkalmazkodás és akár a túlélés záloga is lehet. Ez tehát a hazai méhállományban megvan. Idei statisztikai adatokból ismert, hogy a hazai méhcsaládok száma már meghaladja az 1 milliót. Ez Magyarország egész területére vonatkoztatva elméletileg közel 11 méhcsaládot jelent négyzetkilométerenként vagy adott esetben ennél sokkal többet. A nagy méhsűrűséggel összefüggésben a betegségek és kártevők fokozott terjedése, különösen a kedvelt és túlterhelt vándortanyákon egy ismert, szinte állandó problémája a hazai méhészetnek.

Az átlagos röpkörzetet 3 km sugarú körrel számolva kb. 28 km^2 területet kapunk (2800 hektár), így – egyenletesen elosztva – mindössze kb. 3 ezer önálló „röpkörzetnyi" hely/terület lehetne hazánkban. Az említett országos méhcsaládszámot jelentősen változó koncentrációban 18 ezer méhész gondozza, tehát a keveredés lehetősége az egyes családok és állományok (méhészetek) között igen jelentős. A méhanyák és a herék 3 km-nél még lényegesen messzebbre (1 hónap alatt 30 km) is elrepülhetnek, tovább növelve a diverzitás lehetőségét. A természetes párzást figyelembe véve tehát kevésbé kell tartanunk honi méhünk genetikai elszegényedésétől. Más kérdés és probléma, hogy hazánkban a krajnai fajtakörhöz tartozó pannon változat számít őshonosnak, ennek a tenyésztése engedélyezett, ennek ellenére előfordul(t) más fajták és hibridek (méhanyák) behozatala is. Sajnos a rövidebb távon remélt esetleges előnyök mellett kevésbé gondolnak az ellenőrizhetetlen párzások miatt az utódgenerációknál jelentkező kedvezőtlen tulajdonságok megjelenésére (kutatási, rablási hajlam, betegségek terjesztése, agresszivitás stb.).

Napjainkban is igaz Örösi Pál Zoltán egykori megállapítása:

- becsüljük meg a honi rögön kialakult méhünket, ill.
- ennek a tenyésztésében még igen jelentős lehetőségek, tartalékok vannak.

A tenyésztési feladatok között azonban ez csak az érem egyik oldala. Általában is igaz, de a biométészetekben még hangsúlyosabb az egészséges, ellenálló és jó termelőképességű családok iránti igény. Mivel segíthetjük ezt? Sokat tehetünk az állandó szelekcióval és az erre épülő tenyészcsaládok kiválasztásával. Minden állományban megfigyelhető, hogy nem egyformák a családok több szempont figyelembe vétele alapján. Néhány fontos szelekciós szempont és lehetőség:

- termelési mutatók (főképp méz);
- betegségekre való hajlam;
- kezelhetőség;
- tisztogatási hajlam;
- petézés, tavaszi fejlődési erély stb.

Ezek alapján értékelhetők a családok és eldönthető, saját anyanevelés esetén, hogy honnan származzon az ún. tenyészanyag, azaz mely család(ok) genetikai állományára épülhet az új generációk méhanyja. (Ezzel együtt törekedni kell a gyenge családok azonnali kiiktatására, illetve a herefiasítás kelés előtti elpusztítására.) A sajátos párzás miatt a termékenyült méhanyáktól származó dolgozók nem biztos, hogy azonnal és láthatóan mindenben visszatükrözik a szelekciós elvárásainkat.

Ebben részben segíthet, ha a tenyésztést már a herés családok kiválasztásával és ott a herék túlsúlyával igyekszünk biztosítani.

Másik lehetőség, ha államilag engedélyezett, ellenőrzött tenyésztőktől vásárolunk méhanyákat. Ez történhet szaporításra, anyacserékre, illetve vérfrissítés miatt is.

A méhtenyésztők a Magyar Méhtenyésztők Országos Egyesülete (MMOE) keretében végzik munkájukat, mintegy 40-50 telephelyen az országban. Az ottani tenyésztést is pontosan előírt szelekció előzi meg, amelyet az adott telepen végzett ún. sajátteljesítmény vizsgálat követ.

További minősítést, ellenőrzést jelent még az országban két helyen (Kecskeméten és Nagyatádon) végzett központi teljesítmény vizsgálat. Erre a két állomásra egy-egy szelektált tenyészanyagból, tenyészteleprő származó 10-10 leányanyatestvér kerül. Tehát különböző helyekről származó „rokonok" megfigyelése, értékelése következik. Nyomonkövethető, hogy az adott helyen (tenyésztőnél) mennyire homogén a 10 tesztcsalád (mekkora a szórás), illetve milyen itt, a központi helyen a teljesítményük. Az eredmények alapján javasolható az átlag felett teljesítő családokból nevelhető herék/anyák felhasználása a további tenyésztési programokban.

2011-ben és 2012-ben ismét lehetőség nyílt Gödöllőn méhanyák mesterséges termékenyítésére Dalibor Titera csehországi kutató és Szalainé Mátray Enikő közreműködésével. Itt méhtenyésztők és gyakorlott méhészek saját nevelésű méhanyát hozhattak termékenyítésre. A kiválasztott herés családok a MMOE két központi teljesítményvizsgáló állomásáról származtak.

Az ökológiai rendeletek, szabályok betartásával dolgozó ellenőrzött méhészetekben kiemelten fontos feladat és egyben hasznos eszköz a tenyésztésben rejlő lehetőségeket következetesen, évről évre kiaknázni a saját telepünkön is. Kissé több odafigyeléssel (termelési és más összefüggő adatok vezetésével, megfigyelésével) és munkával (szelekció, here- és anyanevelés időzítése) hosszabb távon fokozatosan, a termelésben is érzékelhető genetikai előrehaladást érhetünk el. Ez érzékenyen érinthet bennünket a javuló és kiegyenlítettebb mézhozamokkal, de talán kevésbé vesszük majd észre a fokozottabb tisztogatási hajlamot és a jobb kezelhetőséget is. Ez pedig esetünkben akár egyenrangú lehet a közvetlen termelési mutatókkal, mivel a betegségek elterjedésének családon belül vagy az állományban sokszor ezen keresztül tud ellenállni a méhcsalád. Gondoljunk a számos helyen (pl. lép, méz, itató, stb.) kimutatható veszélyes kórokozók spóráira, amelyet többnyire nem követ klinikai tünet. Itt természetesen az érintett családok egyedeinek immunrendszere is fontos szerepet játszik. Ez tenyésztési és technológiai kérdés is.

A tudatos megelőzés tehát aktív hozzáállást, kitartó munkát igényel a biométészetben is, mivel a prevenciót éppen a biométészek nem mellőzhetik!

dr. Szalai Tamás

Csak vegyszer- és adalékanyagmentes termékeket gyárt

Hernádnémetiben él *Gecs Géza* és családja. A 2003-ban elkészült üzem bejegyzett neve Tönkölybúza-fehérje üzem, csak családtagok dolgoznak benne. Gecs Géza munkája példázza, hogy a kisebb üzemnek is van jövője, még gazdasági válságok esetén is.

Gecs Géza és felesége termékeikkel

– Gyermekkoromban a vegyszert nem látott földünkön, saját lovunkkal végeztük a munkákat. Ezt a terményt, főleg kukoricát etettük fel az állatainkkal. Visszaemlékezve ez 100%-ig biotermelés volt, amit akkor végeztünk, vegyszerre nem is költöttünk. Az iskoláim elvégzése után a Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán tanultam tovább és vegyipari gépészmérnökként végeztem. Az élelmiszeriparban helyezkedtem el, utána ott is dolgoztam. A munka mellett elvégeztem a mostani Nyugat-magyarországi Egyetem Élelmiszer-tudományi Intézetének szakmérnöki karát 1992-ben Mosonmagyaróváron.

2001-ben kerestek meg a tönkölybúza fajták tulajdonosai, hogy mint alapanyagból próbáljak meg kidolgozni magasabb fehérje- és alacsonyabb szénhidráttartalmú termékeket, vagyis gyakorlatilag a szója mellé, mint húspótló táplálékot előállítani. A tönkölyre, mint nagyon értékes beltartalmú búzaféleség feldolgozására 2003-ban elkészült egy kis üzem, ahol nagyon tisztán és vegyszermentesen lehet dolgozni, beleértve a tisztítást és a fertőtlenítést is.

– Milyen termékeket gyárt?

– Összesen kilencfajta termékünk van, ezek egymásra épülnek. A tönkölybúza-fehérjére, mint fő termékünkre alapozva készítjük a további nyolc termékünket. Szeletelt, fűszerezett termékeink: magyaros, zöldfűszeres, csemege, köleses tönkölyszelet, töltelékáruink a tönkölybúza kolbász, köleses tönkölybúza kolbász (füstölt), továbbá barnarizses tönkölyhurka, tönkölysajt.

– A feldolgozásnál milyen módszereket alkalmaz? Mire figyel? Hogyan jutott el ennek a technológiának a használatáig?

– Ez úgy történt, hogy laboratóriumi méretű kísérletezés után elkészült egy kisebb, de már üzemi méretű szeparátor, amelyet egy nagyobb kapacitású berendezés gyártása követett. A berendezések ikresítése után egy viszonylag jó teljesítményt nyújtó kisüzemi blokk üzemelhetett. A szeparátor nem a hagyományos, megszokott módon választja ketté a tönkölybúza-keményítőt és a tönkölybúza-fehérjét. Az alaptermék – magas fehérjetartalmú, 25% fehérjetartalommal bevizsgált termék – elkészülte után folytatódik ennek a kidolgozása, hőkezelése, fűszerezése, végül a csomagolása. Az a lényeg, hogy **vegyi eljárás nincs benne, csak fizikai, magyarul vegyszermentes a szeparálás is**.

– Mekkora az üzem kapacitása? Milyen engedélyeket kellett beszerezni amikor építették?

– Az akkori állategészségügyi állomás és az ÁNTSZ hozzájárulására volt szükség. A gyártás 2003 óta termékskála-bővítéssel folyamatosan működik, amelynek kapacitása 300-500 kg/hét. Amint korábban említettem, tönkölybúza-fehérjére épül a nyolcfajta termékünk, amelyeket majd továbbiak követnek.

– Hogyan történik a feldolgozás?

– 60 m^2 területen történik a tönkölybúzaliszt feldolgozása, a berendezések savállóak. A technológiából adódóan semmilyen vegyszermaradvány sem kerülhet a termékbe.

– Amikor konvencionális terméket készít, hogy különül el a két dolog?

A feldolgozó üzem belülről

Termékek a hűtőüzemben

– A gyártás a frissen tisztított berendezésekben mindig a bioval indul, amelyet – ugyancsak tisztítás után – követ a konvencionális gyártás. A bio és konvencionális gyártások időbeli elkülönítése így megoldott.

A TERMÉKEK KERESETTSÉGE

– Kik keresik a termékeket? Vannak-e speciális élelmiszerek az allergiákban szenvedőknek ezen a termékpalettán belül?

– A vegetáriánusok keresik elsősorban, mivel 100% vegetáriánus és adalékanyag mentes termékekről van szó. Nincs bennük se színezék, se tartósítószer. Egyedül tengeri sót használunk ízesítés céljából, de az is 1% alatt van – 0,24% az alaptermékeknél –, tehát nem terheli meg a szervezetet egyéb adalékanyag vagy kemikália és ez lehet allergiamentesítés, illetve segítség a szervezetnek. A 100% vegetáriánusoknak, akik még a tojást és a tejtermékeket sem fogyasztják, nekik is megfelel.

– Honnan szerzi be az alapanyagot? Keres-e beszállítókat?

– Biotermelőktől. A Natur Gold Hungária Kft. és a Bio-Drog-Berta Kft. cégekkel állok kapcsolatban, ők a bioalapanyag-beszállítóim. Konvencionális termékeket is gyártok, mert arra is van igény, az ára kedvező, így ezt a piaci keresletet is ki kell elégíteni.

– Milyen az árkülönbség?

– A mi esetünkben nem olyan túl nagy, mert a konvencionális gyártás van túlsúlyban, a kb. 40%-kal drágább a bio, ez az alapanyagok magasabb árából adódik (bio tönkölybúzaliszt, fűszerek). Termékeink alapanyagai 100%-ig Magyarországon termesztett tönkölybúzából, és 100% magyar malmi munkával készülnek, amelyet a malom és mi is ellenőrzünk. Egészen a termőföldig vissza tudjuk követni az alapanyag származását. Mi csak a legjobb minőségű lisztet vesszük meg. Ha a malom gyengébb minőségű tételt őröl, akkor azt nem vásároljuk meg. Nyilván többet is fizetünk érte, de ez megegyezés kérdése is és ez már hosszú évek óta így megy.

– Hol tudja értékesíteni a termékeket?

– Miskolc mellett 15 km-re gyártjuk termékeinket. A Miskolc, Nyíregyháza, Debrecen városokba is szállítunk, de ezek vonzáskörzetében csekély az igény a vegetáriánus termékekre. A legnagyobb felvevő piac Budapest, a Dunántúlon csak Pécsett vagyunk jelen.

– Mit jelent Önnek a biomozgalomhoz való tartozás?

– Mint említettem, a növénytermesztésnél és az állattenyésztésben bioban dolgoztunk, ez a szemléletem megmaradt, a tönkölyt én is termeltem, hobbiból, kis területen. A tönkölybúza jó tulajdonságaiból adódóan könnyen termelhető és ellenőrizhető bioban, mert bokrosodásával jó gyomelnyomó képességű, toklászos termése védi a magot a rovarkártevők és a külső káros hatások ellen, amit 1-2 évi tárolási próbával ellenőriztünk is. Üzemünk a termékeket 200-250 grammos, vákuumcsomagolt egységkiszerelésben, vonalkóddal ellátva értékesíti.

Ilonka Mária

AZ USA-EU KÖLCSÖNÖS ELISMERÉSI MEGÁLLAPODÁS EGYES NEM VÁRT KÖVETKEZMÉNYEI ÉS MEGOLDÁSUK LEHETSÉGES ÚTJAI

Az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió kölcsönös elismerési megállapodása 2012. június 1-jén lépett életbe. A megállapodás következtében 2012. június 1-jétől a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. NOP akkreditációját – a többi, csak az EU-ban működő ellenőrző szervezetével együtt felmondtuk.

A megállapodás kidolgozása során az elképzelés az volt, hogy 2012. június 1-je után az EU-ban előállított, ökológiaiként tanúsított termékek további tanúsítás nélkül, egy ún. NOP import tanúsítvány kíséretében bioként értékesíthetőek az USÁ-ba és ugyanígy az amerikai NOP ökológiai termékek is behozhatóak az EU-ba terméktanúsítvánnyal. Az EU-n kívül előállított termékek importja esetében, ha a terméket hazánkban feldolgozzák vagy átcsomagolják, nincs szükség külön NOP tanúsítványra. Ebben az esetben a termék a feldolgozást vagy átcsomagolást követően kiállított EU bio tanúsítvánnyal ugyanis továbbértékesíthető az USÁ-ba.

A megállapodással egyszerűsíteni kívánták a bio áruk piacra jutását, azonban a megalkotása során nem számoltak bizonyos helyzetekkel, melyeket partnereink érdekében meg kellett oldanunk. Ezek a következők:

1. Amennyiben partnerünk nem közvetlenül az USÁ-ba kívánja értékesíteni a termékét, és kéri az NOP-nak való megfelelés igazolását, akkor növényi termék esetén, az EU-USA ekvivalencia megállapodást alapul véve, a partner kérésére írásban igazoljuk a NOP-nak való megfelelést. Állati termék értékesítése esetén a megfelelés igazolására a 889/2008/EK rendelet XII a) melléklete szerinti igazolást állítjuk ki. Az igazolás kiállításához ellenőrzésen vagy adatszolgáltatás útján meg kell győződni az antibiotikum használat megfeleléséről. Ezeket az igazolásokat csak akkor állítjuk ki, ha a partner az érintett termékekre vonatkozóan EU-bio tanúsítvánnyal rendelkezik.
2. Partnerünk termékét nem EU országba (Svájcba) exportálja, majd onnan értékesítenék NOP ökológiai termékként az USÁ-ba. Ebben az esetben partnerünknek mindenképpen szüksége van NOP tanúsítványra. Partnereink NOP tanúsítása ugyanúgy zajlik, mint a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. akkreditációját megelőző időkben: együttműködésben a BCS-sel. (A BCS akkreditációját nem vonták vissza, mivel ők az EU-n kívüli országokban is tevékenykednek.) Partnerünk szerződést köt a BCS-sel, benyújtja a szükséges dokumentumokat, majd a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. végzi az ellenőrzést, a BCS pedig a tanúsítást.
3. Ha partnerünknél régi NOP-os tétel van még raktáron (melyet az EU-n kívülről hozott be, csak NOP-os tanúsítvánnyal, és amelyre a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. által kiállított NOP tanúsítvány már nem érvényes, mivel az 2012. június 1-ével érvényét vesztette), akkor igazolást adunk ki, melyben megerősítjük, hogy partnerünk rendelkezett az adott termékre vonatkozóan NOP tanúsítvánnyal, ami azonban az ekvivalencia megállapodás érvénybe lépését követően érvényét vesztette és az adott termékek ebből az NOP előírásoknak megfelelő tételből származnak. Amennyiben ez az igazolás nem elegendő partnerünk vevője számára, úgy új NOP tanúsítványra van szükség (BCS).
4. Ha partnerünk EU-n kívüli országból szeretne NOP-os terméket behozni, és azt NOP ökológiai termékként továbbértékesíteni az USÁ-ba, fontos, hogy a terméknek legyen EU bio tanúsítványa is. Ebben az esetben a termék feldolgozása/átcsomagolása és a tanúsítvány kiállítása után már EU-ban előállított termékként, NOP import tanúsítvány kíséretében értékesíthető az USÁ-ba.

Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.

A T-2/16 számú Tápanyag és növényvédőszer lista kiegészítése

2012/2 lapszámunkban közzétett T-2/16 számú Tápanyag és növényvédőszer lista kiegészítéseként közzétesszük az előző lapzárta óta ökológiai gazdálkodásra alkalmasnak ítélt készítményeket. Az EU bio rendeletek értelmében a mellékletében felsorolt tápanyagokat és növényvédelmi céllal használható anyagokat a gazdálkodó szervezetek külön engedélyek nélkül használhatják, ha a vetésforgó, az ökológiai gazdálkodásból származó trágya, a biodinamikus preparátumok és a károsítások megelőzése nem vezet, vagy várhatóan nem fog eredményre vezetni. Az ilyen hatóanyagok felhasználásának indokoltságát igazolni kell a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. számára, általában az éves átfogó ellenőrzés során.

A listánkon megtalálható készítményekről a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. egyértelműen kijelenti, hogy azok hatóanyagaik alapján megfelelnek az EU bio rendeletek előírásainak! Minden anyag, készítmény csak a hatályos EU és/vagy hazai jogszabályok előírásai, illetve az engedélyokirata szerint alkalmazható; a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. partnerei egyes készítményeket a címkétől eltérően is jogszerűen használhatnak, amelyekről információt a www.biokontroll.hu honlapról lehet nyerni.

A lista érvényes módosításig, illetve visszavonásig.

Trágyázó, talajjavító és növénykondicionáló anyagok
Natur Plazma
Natur Micro

dr. Roszík Péter

KÖNYVISMERTETÉS

Az őrbottyáni 50 éves örök rozs és egyéb műtrágyázási tartamkísérletek tanulságai

Kádár Imre – Márton László – Láng István
(MTA ATK Talajtani és Agrokémiai Intézet, Budapest, 2012)

AZ ŐRBOTTYÁNI 50 ÉVES ÖRÖK ROZS ÉS EGYÉB MŰTRÁGYÁZÁSI TARTAMKÍSÉRLETEK TANULSÁGAI

Szerzők: Kádár Imre, Márton László és Láng István

Magyar Tudományos Akadémia ATK Talajtani és Agrokémiai Intézet Budapest, 2012

A nyírlugosi kísérletekről 1994-ben és 2011-ben napvilágot látott kiadványok után ezúttal az Őrbottyánban folytatott tartamkísérletek kerülnek bemutatásra. A könyv alapvető ismereteket nyújt a homoktalajokról. Kitér azok képződésére, hazai elterjedésükre, taglalja termékenységüket és a rajtuk folyó gazdálkodást meghatározó tulajdonságaikat. Áttekinti e talajok javításával, trágyázásával nyert több évtizedes eredményeket és javaslatokat fogalmaz meg a termékenység megőrzését szolgáló egyszerű és környezetkímélő eljárásokra a Duna-Tisza közi őrbottyáni örök rozs és egyéb kísérletek eredményére támaszkodva. Nyelvezete egyszerű és közérthető, a fontosabb fogalmakat értelmezi.

A kiadvány foglalkozik a növénytáplálással kapcsolatos elméletek fejlődésével, a szabadföldi kísérletezéssel, az őrbottyáni kísérlet talajviszonyaival, az 50 éves rozs monokultúra eredményeivel, a különböző N-műtrágyaformák hatásaival, a műtrágyázás mechanizmusával, a műtrágyázási szaktanácsadás ajánlott módszereivel, a kísérleti telepekre csapadékkal jutó kémiai elemek agronómiai és környezeti jelentőségével. Végül az MTA ATK Talajtani és Agrokémiai Intézet munkatársainak 1980 óta megjelent önálló kiadványait sorolja fel.

A könyv 172 oldalon jelent meg az Akaprint Nyomdaipari Kft. gondozásában, fóliázott kötésben. Összesen 97 jól szerkesztett táblázat és 5 ábra segíti a szöveges rész megértését. Ajánlható a kutatás, oktatás, szaktanácsadás számára egyaránt, de haszonnal forgathatják a gazdák is. A kiadvány az intézet honlapjáról is letölthető *(http://www.mta-taki.hu/hu/tagok/prof-dr-kadar-imre/publikaciok)*.

Ragályi Péter
MTA ATK TAKI

Agrar Impex GmbH

Fő kompetenciák
Minőség
Megbízhatóság
Bizalom

Az Agrar Impex GmbH egy családi vállakozás, melynek gyökerei a perzsa piacokig nyúlnak vissza.

Cégünk fennálása óta dolgozunk a német, francia, osztrák és lengyel piacokkal. Pár éve néhány neves magyar céggel is szorosan együttműködünk, de szeretnénk további termelőkkel és cégekkel is kapcsolatba lépni.

Cégünk alappillérei:

MEGBÍZHATÓSÁG, FELELŐSSÉGTUDAT és ŐSZINTESÉG.

Az alábbi élelmiszer és takarmány minőségű termékek vásárlásával illetve eladásával foglalkozunk (bio- vagy konvencionális):

- ✓ **búza**
- ✓ **napraforgómag**
- ✓ **tökmag**
- ✓ **mák**
- ✓ **lenmag**
- ✓ **repce**

Auer-Pozsgay Adrienn
Kérdés, eladási vagy vásárlási szándék esetén magyar kolléganőnk szívesen áll rendelkezésükre az alábbi elérhetőségeken:

Email: adri.pozsgay@agrar-impex.de
Telefonszám: 0049-941/20827551

Bio Suisse EU-Bio Konventionell

Agrar Impex GmbH
Donaustaufer Str. 378
93055 Regensburg
Germany

Tel. +49(0)941-20827550
Tel. +49(0)941-208275502
www.agrar-impex..de
info@agrar-impex.de

DE-005-Öko Kontrollstelle
ID-Nr. DE264438135
Amtsgericht Regensburg
HRB 11385